

**T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**ÇİZGİ FİLMLERDE DEĞER YÜKLÜ MESAJLARDA
İÇERİK ANALİZİ:ŞEKER HOCA VE YUSUF'UN
DÜNYASI ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Çiğdem GÜNEY

Çorum 2019

**ÇİZGİ FİMLERDE DEĞER YÜKLÜ MESAJLARDA İÇERİK
ANALİZİ: ŞEKER HOCA VE YUSUF'UN DÜNYASI ÖRNEĞİ**

Çiğdem GÜNEY

**Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Muammer CENGİL

ÇORUM - 2019

KABUL VE ONAY

Çiğdem GÜNEY tarafından hazırlanan *Çizgi Filmlerde Değer Yüklü Mesajlarda İçerik Analizi* başlıklı bu çalışma/...../2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Prof.Dr. Ali Rıza AYDIN

(Unvan, Adı ve Soyadı) (Başkan)

İmza

Prof.Dr.Saban HAKLI

(Unvan, Adı ve Soyadı) (Danışman)

İmza

Prof.Dr.Muammer CENGİL

(Unvan, Adı ve Soyadı)

İmza

(Unvan, Adı ve Soyadı)

İmza

(Unvan, Adı ve Soyadı)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza

(Enstitü Müdürü)

Prof. Dr. Mehmet EVKURAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı beyan ederim. (04/09/2019)

İmza

Çiğdem GÜNEY

ÖZET

GÜNEY, Çiğdem. *Çizgi Filmlerde Değer Yüklü Mesajlarda İçerik Analizi: Şeker Hoca ve Yusuf'un Dünyası Örneği* (Yüksek Lisans Tezi), Çorum, 2019.

Genelde televizyonun özelde ise çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkileri pek çok farklı disiplin tarafından araştırılan önemli araştırma konularından birisidir. Özellikle internetin yaygınlaşmasıyla birlikte gerek youtube gerekse televizyon kanallarının internet siteleri üzerinden çizgi filmlerin hem canlı olarak hem de eski bölümlerinin izlenebiliyor olması görsel yayınların varlığının ve çocuklar üzerindeki etkisinin televizyondan bağımsız olarak ve daha güçlü bir şekilde etkisini göstermesine neden olmaktadır. Bu çalışmamız bir kültür yayıncılığı yapan Diyanet TV kanalında yer alan çizgi filmlerin değerler açısından içerik analizlerinin yapılması açısından önem arz etmektedir. Elde edilen sonuçlar ayrıca Diyanet TV yetkililerine ulaştırılarak yapılan çalışmanın teorik alandan uygulama sahasına aktarılması açısından da önem arz etmektedir. Biz bu çalışmada Diyanet TV kanalında yayınlanan çizgi filmlerin değerler açısından analizini yapacağız

Çalışmamız teorik ve uygulama olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Teorik kısımda çalışmamızla ilgili literatür taraması yapılarak kavramsal ve teorik çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Uygulama kısmında ise nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizini kullandık. Bu amaçla belirlediğimiz çizgi filmlerin ilk on bölümü izlenerek görsel veri analizi yapılmıştır. Bu yöntemi kullanmamızın nedeni araştırmanın doğasına en uygun yöntem olmasından kaynaklanmaktadır. Bu yöntemle çizgi filmlerin ayrıntılı çözümlemesi ve elde ettiğimiz bulguların kategorileri kolaylıkla yapılabilmektedir.

Anahtar Kavramlar: Çizgi Film, Değerler, Çocuk, Gelişim Dönemleri, Ahlak.

ABSTRACT

GÜNEY, Çiğdem. *Content Analysis of Value Messages in Cartoons: The Example of Şeker Hoca and Yusuf's World*, (Master Thesis), Çorum, 2019.

In general, television and especially the effects of cartoons on children are one of the important research topics investigated by many different disciplines. Especially with the widespread use of the Internet, both the live and old episodes of the cartoons can be watched on the websites of both youtube and television. This study is important in terms of conducting content analysis of the cartoons in the Diyanet TV channel which is a cultural broadcasting. The results obtained are also important for the transfer of the study from the theoretical field to the application field. In this study, we will analyze the values of cartoons published on Diyanet TV channel.

Our study consists of two parts as theoretical and practical. In the theoretical part, we tried to form a conceptual and theoretical framework by making literature review about our study. In the application part, we used content analysis from qualitative research methods. For this purpose, ten sections of the cartoons we determined were analyzed and visual data analysis was performed. The reason we use this method is because it is the most appropriate method for the nature of the research. With this method, detailed analysis of cartoons and the categories of the findings we have obtained can be

Keywords: Cartoon, Values, Child, Periods of Development, Morality.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLOLAR DİZİNİ.....	v
KISALTMALAR	vi
ÖNSÖZ	vii
GİRİŞ	1
1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ VE ALT PROBLEMLERİ.....	1
2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	1
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	2
4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	2
5. SINIRLILIKLAR.....	2
6. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ.....	2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. DEĞERLER	3
1.1.1 Değer Kavramının Kökeni, Tanımı ve Özellikleri	3
1.1.2. Değerlerin Önemi ve İşlevi.....	6
1.1.3. Değerlerin Sınıflandırılması.....	9
1.2. TELEVİZYON, ÇİZGİ FİLM VE ÇOCUK İLİŞKİSİ	10
1.2.1. Televizyon.....	10
1.2.2. Çizgi Film.....	10
1.2.2.1. Çizgi Filmin Dünyada ve Türkiye'de Tarihsel Gelişimi.....	12
1.2.3. Çocukta Gelişim Özellikleri ve Çizgi Film	13
1.2.3.1. Bilişsel Gelişim Dönemleri ve Çizgi Filmlerin Çocuk Üzerindeki Etkisi.....	14

İKİNCİ BÖLÜM

2.BULGULAR VE YORUM

2.1. ŞEKER HOCA.....	17
2.2. YUSUF'UN DÜNYASI	35
SONUÇ	52
KAYNAKÇA.....	54

TABLULAR DİZİNİ

Tablo	<u>Sayfa</u>
Tablo 1: “Yaramaz Çocuklar” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı	18
Tablo 2: “Şakadan da Olsa Yalan Söyleme” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	19
Tablo 3: “Dinlemeden Yargılama” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	21
Tablo 4: “Parayı Veren Dündüğü Çalar” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	23
Tablo 5: “Yaramaz Çocuklar” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı	25
Tablo 6: “İşleri Karıştırma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı	27
Tablo 7: “Bilmediğin İşe Karışma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	28
Tablo 8: “Kadının Dişi” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	29
Tablo 9: “Hoca’nın Oyunu” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı...	31
Tablo 10: “Çekilmez Olma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı...	32
Tablo 11: Şeker Hoca İsimli Çizgi Filmdeki Değerlerin Genel Dağılımı.....	34
Tablo 12: “Tanışma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	35
Tablo 13: “Yardımlaşma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	37
Tablo 14: “Paylaşma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	38
Tablo 15: “Özür Dilerim” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	40
Tablo 16: “Beni Bırakma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	42
Tablo 17: “Kuzenler Geldi” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı...	43
Tablo 18: “Abdest” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	45
Tablo 19: “Namazla Tanışma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı	46
Tablo 20: “Su Damlası” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	47
Tablo 21: “Çocuklar Ağlamasın” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı.....	49
Tablo 22: Yusuf’un Dünyası İsimli Çizgi Filmdeki Değerlerin Genel Dağılımı..	51

KISALTMALAR

age.	:adı geçen eser
agt.	:adı geçen tez
agm.	:adı geçen makale
byy.	:basım yeri yok
C.	:cilt
ev.	:eviren
Der.	:derleyen
Ed.	:editör
s.	:sayfa
sy.	:sayı
ss.	:sayfa sayısı
ty	:tarih yok
vd.	:ve diğerkleri
yy.	:yayınevi yok
Bk.	:Bakınız

ÖN SÖZ

Çalışmamız Diyanet TV’de yayınlanan Şeker Hoca ve Yusuf’un Dünyası isimli çizgi filmlerin içerik analizini içermektedir. Tezimiz iki ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm’de kavramsal çerçeve çizilmiş olup değerler, televizyon, çizgi film ve çocuk ilişkisine değinilmiştir.

İkinci Bölümde ise bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Bu bölümde de Şeker Hoca ve Yusuf’un Dünyası isimli çizgi filmlerin ilk on bölümünün içerik analizi ve yorumlaması yapılmıştır. Tezimiz sonuç değerlendirmesi ile bitirilmiştir.

Çalışmaya başladığım günden itibaren benden desteğini, yardımını esirgemeyen ve çalışmanın oluşumunda sabırla bana yol gösteren, danışmanım saygıdeğer hocam sayın Prof. Dr. Şaban HAKLI’ya, ders almaktan onur duyduğum ve tezimin her aşamasında yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer hocam sayın Prof. Dr. Muammer CENGİL’e teşekkürü bir borç bilirim.

Bu süreçte bana anlayış gösteren desteğini hiçbir zaman esirgemeyen kızlarıma, canım babama, anneme ve emeği geçen tüm sevdiklerime de ayrıca teşekkür ediyorum.

Eylül, 2019

Çiğdem GÜNEY

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ VE ALT PROBLEMLERİ

Araştırmamızın temel problemini “Diyanet TV kanalında yayınlanan çizgi filmlerde çocuklara değer yüklü mesajlar iletilmekte midir?” sorusu oluşturmaktadır.

Alt Problemler:

Araştırmamızın temel problemine bağlı olarak aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır;

1.Şeker Hoca isimli çizgi filmde çocuklara iletilen değerler hangileridir?

2.Şeker Hoca isimli çizgi filmde iletilen değerler çocukların gelişim dönemlerine uygun mudur?

3.Yusuf’un Dünyası isimli çizgi filmde çocuklara iletilen değerler hangileridir?

4.Yusuf’un Dünyası isimli çizgi filmde iletilen değerler çocukların gelişim dönemlerine uygun mudur?

2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmamızda toplumsal sorumluluk ilkeleri bağlamında kültürel yayın yapan, bir kamu kanalı olan Diyanet TV’de yayınlanan Şeker Hoca ve Yusuf’un Dünyası isimli çizgi filimler araştırmamızın kapsamına alınmıştır. Bu bağlamda çalışmamızın amacı Diyanet TV’de yayınlanan bu iki çizgi filmde çocuklara iletilen değer yüklü mesajların neler olduğu ve bu mesajların çocukların gelişim dönemlerine uygunluğunun tespit edilmesidir.

Genelde televizyonun özelde ise çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkileri pek çok farklı disiplin tarafından araştırılan önemli araştırma konularından birisidir. Özellikle internetin yaygınlaşmasıyla birlikte gerek youtube gerekse televizyon kanallarının internet siteleri üzerinden çizgi filmlerin hem canlı olarak hem de eski bölümlerinin izlenebiliyor olması görsel yayınların varlığının ve çocuklar üzerindeki etkisinin televizyondan bağımsız olarak ve daha güçlü bir şekilde etkisini göstermesine neden olmaktadır. Bu çalışmamız bir kültür yayıncılığı yapan Diyanet TV kanalında yer alan Şeker Hoca ve Yusuf’un Dünyası isimli çizgi filmlerin değerler bakımından içerik analizlerinin yapılması açısından önem arz etmektedir. Elde edilen sonuçlar ayrıca

Diyanet TV yetkililerine ulaştırılarak yapılan çalışmanın teorik alandan uygulama sahasına aktarılması açısından da önem arz etmektedir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmamız teorik ve uygulama olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Teorik kısımda çalışmamızla ilgili literatür taraması yapılarak kavramsal ve teorik ereve oluşturulmaya çalışmıştır. Uygulama kısmında ise nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizini kullandık. Bu amaçla belirlediğimiz çizgi filmlerin ilk on bölümleri izlenerek görsel veri analizi yapılmıştır. Bu yöntemi kullanmamızın nedeni araştırmanın doğasına en uygun yöntem olmasından kaynaklanmaktadır. Bu yöntemle çizgi filmlerin ayrıntılı zmlemesi ve elde ettiğimiz bulguların kategorileri kolaylıkla yapılabilir.

4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Bu alışmada Diyanet TV’de yayınlanan çizgi filmlerin 4-12 yaş dönemi çocuklarına hitap ettiği ve bu dönem çocuklarının gelişim düzeylerine uygun olduğu varsayılmaktadır.

5. SINIRLILIKLAR

Çalışmamız ncelikli olarak alanda konuyla ilgili olarak yazılmış olan kaynaklarla ve Diyanet TV kanalında yayınlanan Şeker Hoca ve Yusuf’un Dünyası isimli çizgi filmlerin ilk 10 bölümü ile sınırlıdır.

6. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Çalışmamızın evrenini Diyanet TV kanallarında gösterilen çizgi filmler oluşturmaktadır. Çalışmamızın örnekleminin belirlenmesinde lt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemi seçmemizin amacı önceden belirlemiş olduğumuz ltlerin llmesine imkan veren en ideal örneklemin bu teknikle elde edilecek olmasıdır.¹ örnekleme olarak bu çizgi filmlerin seçilmesinin nedeni bu çizgi filmler üzerinde daha önce böyle bir çalışmanın yapılmamış oluşudur.

¹ Ali Baltacı, “Nitel Araştırmalarda rnekleme Yöntemleri ve rnek Hacmi Sorunsalı zerine Kavramsal Bir İnceleme” *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7, sy 1, (Haziran 2018): 254 (ss. 231-274); lt örnekleme tekniğiyle ilgili olarak ayrıca bkz.; Muzaffer Sencer, Yakut Sencer, *Toplumsal Araştırmalarda Yöntembilim*, (Ankara: TODAE Yayınları, 1978).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. DEĞERLER

1.1.1. Değer Kavramının Kökeni, Tanımı ve Özellikleri

Latince güçlü ve değerli olmak anlamına gelen “valere” kökünden türemiş olan değer kavramı sosyal bilimler literatürüne Znainecki tarafından kazandırılmıştır.² Değerler kavramı psikolojik açıdan en iyi ele alan kişiler Rokeach ve Allport’tur.³ Rokeach değerleri bireysel ve toplumsal varoluş amacına yönelik bir tercihi olarak görürken Allport yalnızca benlikle ilişkili algılanan anlamlarla ve bireyin davranışlarıyla ilişkilendirir⁴. Toplumsal hadise ve olgulara yüklediğimiz anlam olarak görebileceğimiz değer sözlükte “üstün ve yararlı nitelik, Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet”⁵ olarak tanımlanmaktadır.

Pek çok farklı disiplin dalları tarafından ele alınan değer kavramının tarihi çok eskilere kadar gitmektedir. M.Ö. 14. yy.’da Eski Mısır’da yiyecekleri gerçek değerinin üstünde satmamak, yalan söylememek, kötülük yapmamak, gücünün ötesinde işçileri çalıştırmamak, kimseyi öldürmemek, ölçü ve tartıda hile yapmamak gibi ahlâki değerlerin var olduğu görülmektedir. Yine Zerdüşt’ün öğretileri arasında üretme ve çalışmanın bir erdem olarak yer aldığı görülmektedir.⁶

Değerler toplum ve din temellidir. Dini ve sosyokültürel değerlere verilen anlam üzerinde Tanrı’nın ve kutsalın algılanış biçiminin etkili olduğunu söylemek mümkündür.⁷ Tarihin her döneminde insanoğlunun değerler sistemine dini bir referans sunduğunu görmekteyiz.⁸ Nitekim dinin amacı ve ahlâki değerlere ters düşmeyen her

² Nuri Bilgin, *Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar*, (İstanbul: Sistem Yayıncılık, 1995), 83.

³ Asım Yapıcı, Zeki Salih Zengin, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Değer Tercih Sıralamaları Üzerine Psikolojik Bir Araştırma: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1, sy. 4, (Ekim 2003): 178.

⁴ Ali Ulvi Mehmedoğlu, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Değer Yönelimleri ve Dindarlık-Değer İlişkisi (M.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)”, *M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 30, 1, (2006): 135.

⁵ Türkçe Sözlük, (Ankara: TDK, 1994), 1.

⁶ Salim Atay, “Türk Yönetici Adaylarının, Siyasal ve Dini Tercihleri ile Yaşam Değerleri Arasındaki İlişki”, *DED*, 1, sy. 3, (Temmuz 2003): 87-88.

⁷ Asım Yapıcı, “Allah ve Kutsal Kavramının Çağrıştırdıkları Anamlara Sosyo-Psikolojik Bir Bakış: Çukurova Üniversitesi Örneği”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2, sy. 7-8, (Temmuz-Ekim 2004): 170.

⁸ Yılmaz Özakpınar, “Psikolojinin İnsan Tasarımı”, *Psikolojide Yeni Tartışmalar*, Ed. Sibel A. Arkonaç (İstanbul: Alfa Yayınları, 1999), 85.

davranışı ibadet olarak değerlendirenler de vardır.⁹ Dinler inananlarını ortak değerler etrafında bir araya getirmek suretiyle güçlü ve inançlı toplum oluşturmayı hedefler.¹⁰ Bu durum dinin toplum üstü bir kaynak fonksiyonu gördüğünü göstermektedir.¹¹ İslam dini, gerek birey ve toplum anlayışı gerekse inanç ve ibadet esaslarıyla hem ahlâkî değerlerin korunması ve geliştirilmesine hizmet etmekte hem de kendisiyle ve sosyal çevresiyle barışık, olgun bir birey olmasına destek vermektedir.¹² Günümüzde ise maalesef insanlığın insanî değerler konusunda gittikçe yoksullaştığını görmekteyiz.¹³ Manevi değerlerin yerini alan öfke, kin ve öç alma duygusunun toplumdaki suç oranlarının artmasına neden olduğunu söyleyebiliriz.¹⁴ Değerler konusunda yaşanan bu dejenerasyonun “anlamsızlık duygusu” ve “anlam arayışı”nın da bir sonucu olarak¹⁵ değerler konusuna post modern bir ilgiyi ortaya çıkardığını söyleyebiliriz.¹⁶

İlgi ve ihtiyaç duyulan şeyleri ifade eden değerler teoriden ziyade pratiğe yöneliktir.¹⁷

Farklı bilim dallarının ortak konusu olan değer kavramı tanımlanması noktasında karmaşık ve çok boyutlu bir durum söz konusu¹⁸ olsa da genel kabul gören bazı tanımları şu şekilde verebiliriz;

Değerler, hedef ve davranışlarımızı belirlemede doğru, iyi, güzel ve ahlâkî olanla; yanlış, çirkin, gayri ahlâkî olanın ölçütlerini sunan şeylerdir.¹⁹

Değerler alternatifler arasında uygun olanı seçmemizi sağlayan güdülerdir.²⁰

⁹ Mustafa Doğan Karacoşkun, “Dini İnanç-Dinî Davranış İlişisine Sosyo-Psikolojik Yaklaşımlar”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 4, sy. 2, (2004): 82.

¹⁰ Hüseyin Certel, “İslâmî İbadetlerin Psiko-Sosyal İşlevleri”, *EKEV Akademi Dergisi*, 1, sy. 3, (Kasım 1998): 155.

¹¹ Yumni Sezer, *Sosyoloji Açısından Din*, (İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1988), 57.

¹² Asım Yapıcı, “Modernleşme-Sekülerleşme Sürecinde Türk Gençliğinin Anlam Dünyasında Dinin Yeri (Çukurova Üniversitesi Örneği)” *Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9, sy. 2, (Temmuz-Aralık 2009): 26.

¹³ Mustafa Doğan Karacoşkun, “Fromm’un Hümanistik Psikoloji Kuramı Bağlamında Eski Ahit’te Geçen Peygamber Kıssaları”, *Milel ve Nihal*, 7, sy. 3, (Eylül-Ankara 2010): 82.

¹⁴ Ali Rıza Aydın, “Kur’an’da Suçluların Davranış Özellikleri –Ahlâk Psikolojisi Açısından Bir Yaklaşım-“, *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, 15, sy. 3, (2002): 377.

¹⁵ Asım Yapıcı, “Modernleşme-Sekülerleşme Sürecinde Türk Gençliğinde Dinî Hayat: Meta-Analitik Bir Değerlendirme”, *Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi Din Psikolojisi Özel Sayısı*, 12, sy. 2, (Temmuz-Aralık 2012): 6.

¹⁶ Ali Rıza Aydın, “Çağdaş Araştırmalar Işığında Din Psikolojisine Bir Bakış”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 4, sy. 3, (Temmuz/Ağustos/Eylül 2004): 57.

¹⁷ Süleyman Hayri Bolay, “Aşgın Değerler Burhanı”, *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*, (İstanbul: Dem Yayınları, 2013), 60.

¹⁸ C. Morris, *Varieties of Human Values*, (Chicago, The University of Chicago Press, 1968), 9.

¹⁹ Veysel Bozkurt, *Değişen Dünyada Sosyoloji: Temeller, Kavramlar, Kurumlar*, (Bursa: Ekin Yayınevi, 4.Baskı, 2008), 93.

²⁰ İbrahim Özgüven, *Psikolojik Testler*, (Ankara: PDREM Yayınları, 2000), 36.

Değerler, bireyin çevresiyle etkileşimi sonucunda içselleştirdiği, davranışlarına yön veren daimi bir yargı ve standarttır.²¹

Değerler bireyin kıymet verdiği ve ihtiyaç duyduğu maddi ve manevi şeylerdir.²²

Değerleri kişilikle alakalı olarak ele alan Allport ise dışsal dini yönelimlerin, ego merkezli fonksiyonlar ile ilgili olduğunu, içsel dini yönelimlerin ise değer merkezli ve gelişme fonksiyonları ile ilişkili olduğunu söylemektedir.²³

Değerlerin özellikleri konusunda da farklı tasniflerle karşılaşmaktayız. Bir tasnife göre değerlerin özellikleri şu şekildedir;

1. Değerler inançlarla ilgili bir durumu ifade etmektedir.
2. Değerler kişiler tarafından kabul görülen ve ait olunmak istenilen bir durumdur.
3. Değerler muayyen durumları aşmaya yöneliktir.
4. Değerler insan davranışlarının ve yaşanan olayların tercih edilmesinde ya da gelişmesine rehberlik ederler.
5. Değerler kendinden önce var olan değer sisteminin oluşturduğu öneme göre sürekli yeniden düzenlenir.²⁴

Farklı bir tasnifte ise değerlerin özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır;

1. İnançlardan ibaret olan değerler duygularla iç içedir.
2. Değerler genellik arz eden hususlardır.
3. Değerlerin kendi içerisinde bir öncelik sırasına göre bir sıralaması vardır. Bu sıralamayı birey ve kültür belirler.
4. Değerler, amaçlar ve bu amaçlara ulaşmayı sağlayan davranış kalıplarıyla ilişkilidir.
5. Değerler insanların, olayların ve davranışların seçimi ve değişimi hususunda standartlar olarak fonksiyon icra etmektedir.
6. Değerler zaman ve ihtiyaçlara göre değişime açık olup ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara göre değer öncelikleri değişebilir.²⁵

²¹ Ömer Demir, Mustafa Acar, *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, (İstanbul: Ağaç Yayınları, 1992), 82.

²² Habil Şentürk, (2010). "Kişilik Gelişiminde Eğitim, Din ve Değerlerin Rolü. Eğitime Bakış Eğitim", *Öğretim ve Araştırma Dergisi*, 6, sy. 18, (2010): 53.

²³ Öznur Özdoğan, "İnsana Manevi-Psikolojik Yaklaşım", *AÜİFD*, XLIX, sy. II, (2008): 91.

²⁴ Atay, "Türk Yönetici Adaylarının, Siyasal ve Dinî Tercihleri ile Yaşam Değerleri Arasındaki İlişki", s. 88.

²⁵ M. Ersin Kuşdil, Çiğdem Kağıtçıbaşı, "Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri ve Schwartz Değer Kuramı", *Türk Psikoloji Dergisi*, 15, sy. 45, (2000): 60.

1.1.2. Değerlerin Önemi ve İşlevi

Değerler hayat boyu amaç olmasını istediğimiz durumları ifade etmektedir.²⁶ Değerler bir yandan kişilerin kendilerini aşmalarını sağlarken diğer yandan da olaylar üzerinde kalıcı ve tutarlı inanç ve tutum sahibi olmalarını sağlar.²⁷ Bu yüzden değerlerin hem bireysel hem de toplumsal hayatımız açısından son derece önemlidir. Kısaca değerler bize “ne” ve “nasıl” olmamız konusunda bize yol gösterirler.²⁸ Nitekim bireyin sahip olduğu değerler onun toplumdaki konumunu ve diğer insanlarla kuracağı ilişkide etkili olmaktadır.²⁹

Değerleri toplumla bağlamda tutum ve davranışlarla ilişkili olarak ele alan ilk isimlerden birisi Milton Rokeach'dır.³⁰ Oluşumunda grup üyelerinin güçlü duygusal bağlarının son derece önemli olduğu³¹ değerler, kendimizi ve diğer insanları tanımada ve davranışlarımızı yargılamada temel oluşturur.³² Bu yüzden değerler yaşamı etkileyen önemli düşünceler olarak kabul edilebilir.³³ Sorumluluk sahibi bireylerin temel değerlerden uzak kalması düşünülemez.³⁴ Nitekim içinde yaşadığı toplumla uyumlu olan bireylerde toplumun değer yargılarına uygun davranmadığında bir suçluluk duygusu³⁵ veya boşluk ve güvensizlik duygusu³⁶ yaşamaya beklenmektedir. Bu yüzden içinde yaşadığı toplumun benimsediği değerlere aykırı davranan kişiler içinde düştükleri bu çatışmacı durumdan kurtulabilmek için birtakım savunma mekanizmaları geliştirirler.³⁷

Benliğimizin önemli bir yanını oluşturan değerler³⁸ iyi yönlerimizi ortaya çıkararak kişiliğimizin gelişmesine katkıda bulunan en önemli hususlardan³⁹ birisidir. İnsanlar aynı değerlere sahip kişilerle daha kolay iletişime geçer.⁴⁰

²⁶ Erol Güngör, *Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar*, (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1998), 84.

²⁷ Ferhan Oğuzkan, *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, (Ankara: TDK Yayınları, 1991), 45.

²⁸ Hayati Hökelekli, *Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*, s. 286.

²⁹ Kubilay Yazıcı, “Değerler Eğitime Genel Bir Bakış”, *TÜBAR*, 19, (2006): 499; Kubilay Yazıcı, “Değerler Eğitimi’ne Genel Bir Bakış”, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 19, (Bahar 2006): 499.

³⁰ Bkz; Milton Rokeach, *The Nature of Human Values*, (New York: Free Press, 1973).

³¹ G. A. Theodorson ve A. G. Theodorson, *A Modern Dictionary of Sociology*, (New York: Barnes & Noble Books, 1979): 455.

³² Norman T. Feather, *Values in Education and Society*, (New York: The Free Press, 1975): 8.

³³ A. Doğanay, “Değerler Eğitimi” C. Öztürk içinde, *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Pegem Yayınları, Ankara 2006, s. 258.

³⁴ Ahmet Çağlayan, *Ahlâk Pusulası Ahlâk ve Değerler Eğitimi*, (İstanbul: Dem Yayınları, 2013): 17.

³⁵ Öznur Özdoğan, “Kendini Gerçekleştirme Açısından İnsan-Din İlişkisi”, *AÜİFD*, XXXVI: 359.

³⁶ Öznur Özdoğan, “Gazali ve Benötesi Yaklaşım”, *AÜİFD*, 52, sy. 2: 13.

³⁷ Hüseyin Certel, “Türk Atasözlerinde İhtiyaç ve Güdüler” *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 4, (1997): 54.

³⁸ Öznur Özdoğan, “İnsan-Peygamber İlişkisi”, *Dini Araştırmalar*, 7, sy. 19, (2004): 60.

Toplumun çoğunluğu tarafından kabul gören ve korunan değerler kültür ile yakından ilişkilidir.⁴¹ Zaten değerlerin kuşaktan kuşağa aktırılması da kültür aracılığıyla olmaktadır.⁴²

İçselleştirilerek benimsenen değerler tutum ve davranışların ortaya çıkmasında ve şekillenmesinde fert ve toplumu etkilemektedir.⁴³ Bir yandan davranışlarımıza kaynaklık teşkil eden değerler diğer yandan da onları yargılamamızı sağlayan anlayışlar geliştirmemize imkan sunmaktadır.⁴⁴ Nitekim Değerler, bireyin etik davranışlara ulaşmasını sağlayacak temel unsurlar olarak da kabul edilir.⁴⁵

Çocuk dış dünyayı adeta anne babasının gözüyle görür.⁴⁶ O yüzden çocuklara değerlerin kazandırılmasında sözden ziyade davranışlarla örnek olmak daha önemlidir. Aile bu yüzden çocukların değerlere karşı olumlu ya da olumsuz tutum geliştirmesinde etkili bir yere sahiptir.⁴⁷ Çocuk ailede hem toplumun kültürel değerlerini içselleştirmekte hem de kişiliğini oluşturmaktadır.⁴⁸ Aile'nin yanında okul, toplum ve medyanın da değerlerin kazanılmasında önemli bir rolü vardır.⁴⁹ Kişiliğin şekillenmesinde sosyal çevrenin ve bireyin kendisini ait hissettiği gruba ait inanç ve değerler farklı düzeyde etkili olmaktadır.⁵⁰

³⁹ Mehmet Zeki Aydın, Şebnem Güler, *Okullarda Değerler Eğitimi*, (Ankara: Nobel yayıncılık, 2012), 3.

⁴⁰ Hüseyin Certel, "Dini İletişim ve Liderlik Açısından Hz. Peygamber'in Sıfatları", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi Anabilim Dalı VII. Kutlu Doğum Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, (Isparta: Tuğra Matbaacılık, 2006): 253.

⁴¹ Murat Özbay, Esra Tayşi Karakuş, "Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından Önemi", *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1, sy. 1, (2011): 24. (ss. 21-31).

⁴² Sadegül Akbaba-Altun, "Eğitim Yönetimi ve Değerler", *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1, sy. 1, (Ocak 2003): 8.

⁴³ Oktay Akbaş, "Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış", *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6, sy. 16, (Aralık 2008): 10.

⁴⁴ Halil Ekşi, Ahmet Katılmış, *Karakter Eğitimi*, (Ankara: Nobel Yayınları, 2011), 9.

⁴⁵ Veysel Parlak, *Değerler Eğitimi Etkinlikleri 2*, (Ankara: Değirmen Yayınları, 2012), 9.

⁴⁶ Ali Rıza Aydın, "Çocuğun Dini Kişiliğinin Gelişiminde Aile Faktörü", *EKEV Akademi Dergisi*, 7, sy. 15, (Bahar 2003): 107.

⁴⁷ Ali Rıza Aydın, "Çocuğun Dini Şahsiyet Kazanmasında Ailenin Önemi", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 8, (1996): 214.

⁴⁸ Asım Yapıcı, "Fiziksel ve Sosyal Hadiselere Sebep Atfetmede Dinin Rolü", *Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3, sy. 1, (Ocak-Haziran 2003): 143-144.

⁴⁹ Ertuğrul Yaman, *Değerler Eğitimi Eğitimde Yeni Ufuklar*, (Ankara: Akçağ Yayınları, 2012), 18-19; Kadir Ulusoy, Bülent Dilmaç, *Değerler Eğitimi*, (Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2014), 85.

⁵⁰ Mustafa Doğan Karacoşkun, "İbnü'l-Arabî'de İnsan Psikolojisine Yaklaşımlar ve Kişilik Çözümlenmeleri", *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, VII, sy. 2, (2007): 73.

Değerlerin insanların duygu ve çıkarlarına dayanmaması esastır.⁵¹Sevgi, adalet, sabır, hoşgörü gibi değerler insanın doğasında var olan ve bireyi şekillendiren değerlerdir.⁵²

Değerlerin işlevi konusunda da birbirinden farklı tasnifler söz konusudur. Gökçe'ye göre değerlerin işlevlerini şu şekildedir;

1. Sosyo-kültürel değerler sosyal eylemler için bir referans görevi görmektedir.

2. Kültür içerisinde semboller, moral ve estetik normlar ve davranış şekilleri olarak ortaya çıkar değerler bir yandan kültüre şekil verirken diğer yandan da kültür tarafından şekillendirilirler. Böylece kültürün temel unsurunu oluşturmuş olurlar.

3.Sosyalleşme sürecinde kişiler tarafından öğrenilip benimsenen değerler kişilik oluşum sürecinde önemli bir role sahiptir.

4. Değerler arzu/eylem boyutunda ve his/duygusal boyutta anlama sahiptirler.⁵³

Fichter'a göre ise değerlerin işlevi şu şekildedir:

1. Değerler toplulukların ve bireylerin sosyal değerinin yargılanmasına hizmet eder. Tabakalaşma sistemiyle kişinin diğerlerinin nazarında nerede olduğunu görmesine yardım eder.

2. Değerler insanların dikkatini faydalı ve önemli görünen maddî kültür öğelerine yönlendirir.

3. Değerler insanlara sosyal olarak kabul edilebilir düşünme ve davranışların yollarını öğretir.

4. Değerler sosyal rollerin tercihi ve davranış kalıplarının ortaya konmasında rehberlik yapar.

5. Değerler kişileri bir yandan toplum tarafından onaylanan davranışlara yönlendirirken diğer yandan da yasaklanmış davranışlardan alıkoyar.

6. Ortak değerleri sahip kişileri birbirlerine yaklaştırarak toplumsal dayanışma ve birliği sağlar.⁵⁴

⁵¹ Ali Rıza Aydın, "İslâm Dünyasında Yaşanan Son Olayların Işığında "İslâmiyet ve Milletlerarası Adalet", *Doğu'da ve Batı'da İnsan Hakları Sempozyumu*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996), 142.

⁵² Öznur Özdoğan, "Bireyin Değerleri İçselleştirmesine ve Yaşamına Peygamber Kıssalarının Etkisi", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi Anabilim Dalı VIII. Kutlu Doğum Sempozyumu (Tebliğler)*, (Isparta: Tuğra Matbaası, 2005), 158.

⁵³ Orhan Gökçe, "Türk Gençliğinin Sosyal ve Ahlâki Değerleri", *Ata Dergisi*, 6, (1994); 133.

⁵⁴ Joseph Fichter, *Sosyoloji Nedir?*, (Çev. Nilgün Çelebi), (Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 1999), 135.

1.1.3. Değerlerin Sınıflandırılması

Değerleri ilk sınıflandıran Alman psikolog Eduard Spranger'dir. O değerleri altı grupta ele almıştır ve onun bu tasnifi kendisinden sonra da pek çok kişi tarafından kabul edilmiştir. Bu tasnife göre değerler;

1. Bilimsel Değer: Eleştirel düşünce, gerçeği önemseme, muhakeme ve bilgiyi içermekte olup, akılcı deneysel ve entelektüel insan tipine işaret eder.

2. Ekonomik Değer: Faydalı ve pratik olanı ifade eder. Ekonomik değerlerin insan hayatı için önemine işaret eder.

3. Estetik Değer: Sanatın toplum için zorunlu olduğunu ifade eder. Tercih, deneyim ve kabulleri ihtiva eder.

4. Sosyal Değer: Ferdi ve sosyal ilişkilerle ilgilidir. Hiyerarşinin başında insan sevgisi yer alır. Başkalarını sevme, bencil olmama ve onlara yardım diğer önemli değerlerdir.

5. Politik Değer: Güç, liderlik vb. değerleri içerir. Kişisel güç, şöhret ve etki her şeyden önemlidir.

6. Dinî Değer: Dünyamız ve evrenle ilgili genel değerlerdir. Bu değere sahip olan insanlar evreni bir bütün olarak kavrar ve kendini onun bütünlüğüne bağlar.⁵⁵

Bir başka tasnif ise Rokeach'a aittir. Rokeach ise değerleri amaç değerler ve bunlara ulaşmayı sağlayan araç değerler olarak iki gruba ele almıştır.

a. Amaç Değerler: Dinî olgunluk, barış içinde bir dünya, heyecan verici bir yaşam, aile güvenliği, bilgelik, rahat bir yaşam, güzellikler dünyası, iç huzur, özgürlük, mutluluk, gerçek dostluk, başarılı olma, sosyal kabul, eşitlik, gerçekler dünyası, ulusal güvenlik ve zevk'tir.

b. Araç Değerler: Kendini kontrol, kendine hâkim olma, dürüstlük, neşelilik, sevecenlik, azimli olmak, mantıklılık, bağımsız olma, entelektüellik, yaratıcılık, geniş görüşlülük, itaatkârlık, sorumluluk sahibi olma, temizlik, kibarlık, bağışlayıcılık, cesaret ve yardımseverlik.⁵⁶

1.2. TELEVİZYON, ÇİZGİ FİLM VE ÇOCUK İLİŞKİSİ

1.2.1. Televizyon

Televizyonun bir tanımını yapmak gerekirse; program formatlarını izleyicilerin ihtiyaçlarını dikkate alarak şekillendiren, teknolojik bir araç olmanın ötesinde insanlık

⁵⁵ Güngör, Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar, 85.

⁵⁶ Rokeach, *The Nature of Human Values*, 28.

için vazgeçilmez olduğu düşünülen ve toplumsal hayata damgasını vuran bir fenomen diyebiliriz.⁵⁷

Kalkınmış ülkelerde televizyon daha çok bir eğlence aracı olarak değerlendirilirken, geri kalmış veya kalkınmakta olan ülkeler de ise tüm sorunlara çözüm sunan sihirli bir değnek olarak kabul görebilmektedir.⁵⁸

Televizyon ekranlarında gördüklerini taklit eden çocuklar pasif televizyon tüketiminden aktif sonuçlar çıkararak gördüklerini taklide yönelmektedir ve bu durum da onların kişilik gelişimini etkilemektedir.

Televizyonun toplum üzerindeki etkileri bireylerin televizyon izleme sıklıklarıyla alakalı olduğu için toplum üzerindeki etkileriyle ilgili olarak mutlak bir şey söylemek söz konusu değildir.⁵⁹

Ülkemizde ilk televizyon yayıncılığı devlet kontrolünde 30 Ocak 1968 tarihinde Ankara'da yapılmıştır.⁶⁰ Ülkemizde devlet tekelinde kurulan ilk radyo ve televizyonda dini içerikli yayınların dışarıda bırakılması⁶¹ özellikle televizyon konusunda İslami hassasiyeti olan kişilerin mesafeli durmasına sebep olmuştur diye düşünmekteyiz.

1.2.2.Çizgi Film

Sosyal bilimlerde karşımıza çıkan önemli sorunlardan birisi de kavramların tanımlanma zorluğudur. Bir kavram tanımlayan kişinin çalışmasını yaptığı disipline, sahip olduğu bilimsel bakış açısına vb. bağlı olarak değişebilmektedir. Bu durum çizgi filmlerin tanımlanmasında da karşımıza çıkmaktadır. Çizgi filmle ilgili olarak yapılan tanımlardan bazıları şunlardır;

“Çizgi filmlerin en önemli özelliği hareketliliği, anlatacağı konuyu hareketle anlatmasıdır. Bu şekilde etki yaratır. Bunun yanı sıra hızdan ve yinelemelerden de yararlanır”.⁶²

“Çizgi film canlı ya da cansız nesnelere canlandırmak veya onlara yeni bir kimlik verme işlemidir”.⁶³

“Bir konuyla ilgili olarak karakterlerinin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi”.⁶⁴

⁵⁷ Zeynep Karahan Uslu, *Televizyon ve Kadın*, (İstanbul: Alfa Basım Yayım, 2000), 19.

⁵⁸ Önder Şenyapılı vb., *TV. 'nin Türk Toplumuna Etkisi*, (İstanbul: Milliyet Seçmeler Dizisi, 1977), 139.

⁵⁹ Sedat Cereci, *Büyülü Kutu Büyülenmiş Toplum*, (İstanbul: Şule Yay., 1992), 55.

⁶⁰ Aysel Aziz, *Televizyon ve Radyo Yayıncılığı*, (İstanbul: Hiperlink Yay., 2013), 204.

⁶¹ D. Mehmet Doğan, *İletişim veya Dehşet Çağı*, (İstanbul: Timaş Yay., 1993), 131.

⁶² Ralph Stephenson, *The Animated Film*, (New York: A.S. Barners, 1973), 16.

⁶³ Sevil Ilgaz, *Çizgi Film Temel İlkeleri Yapım Tekniği*, (İstanbul: Leyla Yayınları, 1998), 9.

Çizgi film Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise “Bir konuyla ilgili olarak karakterlerinin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi” şeklinde tanımlanmaktadır.⁶⁵

“Tek kare çekilebilen bir alıcı ile hareketlerin çözümlenmiş pozlarının çizilmiş resimlerini ya da hareketsiz cisimlerin, göstericide hareket duygusu verecek biçimde yeniden düzenlenmesine “Animasyon”, bu teknikle hazırlanmış filmlere “canlandırma filmi” denir”.⁶⁶

Asıl amacı, eğlendirirken eğitmek olan çizgi filmlerde öğretici kavramlar ve soyut kavramların somutlaştırılması, onun bilgilendirici işlevinin bir göstergesidir.⁶⁷

1.2.2.1 Çizgi Filmin Dünyada ve Türkiye’de Tarihsel Gelişimi

Çizgi filmlerin oluşumunda ilk kilometre taşı olarak kabul edilebilecek uygulama 17.yüzyılda Athanasius Kircher tarafından geliştirilen ve magic lantern “sihirli fener” adını verdiği projeksiyon aletidir.⁶⁸ Bu alet ışık kaynağı olarak güneş ışığı ve mum ışığının kullanıldığı bir kutunun içerisindeki ayna ve mercekten oluşmaktaydı

“Sihirli Fener”i iki resmin peş peşe geçerek gözde hareket hissi uyandıran “thaumatrope”nin ve “zoetrope” isimli oyuncakların icadı ve Emile Reynaud tarafından geliştirilen “praxinacope” takip etmiştir.⁶⁹

Emile Reynaud’un geliştirmiş olduğu “praxinocope çeşitli optik büyüteçlerle modifiye edilerek 1882 yılında dünyada ilk sinema salonunun açılmasına öncülük etmiştir.⁷⁰

İlk canlandırma film ise 1905 yılında Segonde De Chomon tarafından yapılan “The Electric Hotel” olarak kabul edilmektedir.⁷¹

⁶⁴ Erkan Çelenk, “Televizyonda Gösterilen Çizgi Filmlerin İlkokul Çağı Çocukları Üzerine Etkileri”, (Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, 1995), 21.

⁶⁵ Türk Dil Kurum Sözlüğü, *Çizgi Film Maddesi*, <http://tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 01.01.2019.

⁶⁶ Zeynep Sevim, “Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması”, (Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, 2013), 7.

⁶⁷ Güler, A. D. (2013, Kasım). Soyutun somutlaştırılması: Çizgi filmlerin kültürel işlevleri. 1.Türkiye Çocuk ve Medya Kongresinde sunulmuş bildiri, İstanbul.

⁶⁸ Selçuk Hünerli, *Canlandırma Sinema Üzerine*, (İstanbul: Es Yayınları, 2005), 8.

⁶⁹ Demet Değer İnanç, “Türkiye’de Canlandırma Sineması”, *Sanat Olayı*, 4, (1981): 46-48.

⁷⁰ Can Şahin, “Animasyonun Kültür Aktarımındaki Yeri” (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 1995), 18.

⁷¹ E. Çelenk, “Televizyonda Gösterilen Çizgi Filmlerin İlkokul Çağı Çocukları Üzerindeki Etkileri” (Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, 1995), 5, 8-9.

James Stuart Blackton ise canlandırma filminde tek kare çekimi ilk uygulayan kişi olmuştur. Daha sonra bu uygulama Emile Cohl tarafından geliştirilmiştir.⁷² İlk çizgi film denemesi de 1908 yılında Emile Cohl tarafından gerçekleştirilmiştir.⁷³

Windsor Mac Cay tarafından Cohl'un tekniği geliştirilerek yapılan "Gertie the Dinosaur" isimli çizgi film ise ilk kısa metrajlı animasyon filmi olarak değerlendirilmektedir.⁷⁴

Sesli film yapımı ise 1923 yılında kurulan Walt Disney'de ilk kez 1928 yılında "Miki Fare" isimli çizgi film ile gerçekleşmiştir. Bu çizgi filmi "Vakvaka Kardeş" ve "Saçma Senfoni" izlemiştir. İlk uzun çizgi film ise "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" olmuştur.⁷⁵

1970'li yılların başında ise uzun metrajlı çizgi filmler bu alanda yeni bir sayfanın açılmasını sağlamıştır.⁷⁶

Ülkemizde ise çizgi filmlerin ortaya çıkışı karikatür sanatının gelişimine paralel olmuştur.⁷⁷ 1930'lu yıllarda eğitim amaçlı bir takım çizgi film denemeleri olmuşsa da⁷⁸ ilk çizgi film 1932 yılında "The Skeleton Dance" olarak bilinmektedir. Eflatun Nuri Erkoç'un film kareleri üzerine çini mürekkebiyle çizerek oluşturduğu 37 kareden oluşan "Dolmuş ve Şoförü" isimli film ise Türk canlandırma sinemasında en eski film şeridi olarak kabul edilmektedir.⁷⁹ Profesyonel anlamda ve Türk canlandırma tarihinin başlangıcı olarak kabul edilen ilk çizgi film ise "Evvel Zaman İçinde -Şeker Hoca, Keloğlan ve Gülderen Sultan- isimli çalışmadır.⁸⁰ 1980'li yıllara gelindiğinde TRT'nin yayınlarında çizgi filmlere yer vermesi ve Kültür Bakanlığının açtığı çeşitli yarışmalar ve eğitim amaçlı yaptırılan çizgi filmler ülkemizde çizgi film sektörünün gelişmesine önemli katkı sağlamıştır.⁸¹

⁷² Ilgaz, *Çizgi Film Temel İlkeleri Yapım Tekniği*, 10.

⁷³ İnanç, "Türkiye'de Canlandırma Sineması", 41.

⁷⁴ Richard Williams, *Animator Survival Kits*, (United Kingdom: Faber&Faber Inc, 2001), 16-17.

⁷⁵ İnanç, "Türkiye'de Canlandırma Sineması", 42.

⁷⁶ Ilgaz, *Çizgi Film Temel İlkeleri Yapım Tekniği*, 15.

⁷⁷ Çelenk, "Televizyonda Gösterilen Çizgi Filmlerin İlkokul Çağı Çocukları Üzerindeki Etkileri", 13.

⁷⁸ Fethi Kaba, "Türkiye'de Çizgi Film: Gelişimi ve Eğitimi", *Anadolu Sanat*, sy. 13, (2002): 136 (ss. 135-140).

⁷⁹ Hünerli, *Canlandırma Sinema Üzerine*, 58.

⁸⁰ Hünerli, *Canlandırma Sinema Üzerine*, 58-59.

⁸¹ Nilüfer Özakçaoğlu, "Çizgi Filmlerin Eğitilebilir Zihinsel Engelli Öğrencilerin Resimlerine Anlatım, Biçim ve Renk Olarak Yansıması" (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2009), 77.

1.2.3. Çocukta Gelişim Özellikleri ve Çizgi Film

Günümüzde her ne kadar internet televizyonun tahtını sallasa da televizyon çocukların en kolay ulaşabildiği eğlence araçlarının başında gelmektedir. 2007 yılı verilerine göre çocuklar 2-2,5 yaş civarında düzenli olarak televizyon izlemeye başladığını, ilköğretim dönemine gelindiğinde ise zaman ayrılan sürenin 3-3,5 saati bulduğu tespit edilmiştir.⁸²

Çocukların gelişiminde televizyonun etkisi şüphesiz pek çok faktör tarafından olumlu veya olumsuz olabilmektedir ve bu durum da bu etkinin tespit edilebilirliğini güçleştirmektedir. Fakat şüphesiz çocukluk döneminin bilişsel gelişim özellikleri çocukları televizyon programlarından daha fazla etkilenebilmelerini mümkün kılmaktadır. Bandura'nın sosyal öğrenme kuramına göre gözlemsel ve dil gelişimiyle beraber meydana gelen sözel modelleme yoluyla toplumsal araç önemli hale gelmektedir ve televizyonun sunduğu simgesel modeller yanında aile, öğretmen gibi gerçek kişilerin sunduğu tutum ve davranış modelleri etkinliğini kaybetmektedir.⁸³

Gördüğü ve duyduğu her şeyi oyun haline getiren çocuk televizyonda gördüğü sahneleri arkadaşlarıyla kurduğu oyunlarda gerçekleştirmek ister. Televizyonda izlediği çizgi filmlerdeki sahneleri de oyunlaştırmak isteyen ben merkezci düşünme yapısının da etkisiyle bu oyunların baş kahramanı olmak ister ve eğer izlenen çizgi filmler şiddet içerikli ise sorun da burada başlar.⁸⁴ (Şirin, 2011: 172-173). Fakat tam tersine olumlu değerler üzerine kurgulanmış bir çizgi filmde de aynı şekilde çocuk olumlu karakterleri oyunlarda canlandırmak isteyeceği için bu durumda da çizgi filmlerin çocuklara değerleri kazandırma noktasında olumlu etkisinden söz edilebilir.

İyi seçilmiş bir çizgi film çocuğu eğlendirmenin yanı sıra kişisel ve sosyal gelişimine de katkı sunar.(Yağlı, 2013: 710).⁸⁵ Ayrıca iyi kurgulanmış bir çizgi film çocukların çevresini tanimasında ve etrafında olup bitenleri anlamlandırmasında yardımcı olur (Büyükbaykal, 2007: 32).⁸⁶ Çizgi filmin gücünü asıl olarak, soyut olanı

⁸² Nurullah Öztürk, "RTÜK Açısından Medya ve Çocuk", *4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi*, (İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 2007), 941.

⁸³ Abdullah Mert, "Türkiye'de Kamusal ve Özel Yayın Yapan Çocuk Televizyonlarının İçerik ve Biçimsel Yönden İncelenmesi", (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2010), 41.

⁸⁴ Mustafa Ruhi Şirin, *Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı*, (İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 2011), 172-173).

⁸⁵ Ali Yağlı, "Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Caillou ve Pepee Örneği", *Turkish Studies*, 8, sy.10, (2013): 707-719.

⁸⁶ Güven Büyükbaykal, "Televizyonun çocuklar üzerinde etkileri", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (2007): 31-44.

somutlaştırarak özlü bir öğretim sunmasından ve simgeleri sadeleştirerek etkin bir öğrenme sunmasından almaktadır (Güler, 2013: 210).⁸⁷Doğru kullanıldığında çizgi filmlerin bilgilendirici, öğretici, kişiliği şekillendirici ve rol model olabilme özellikleri vardır (Özdemir ve Ramazan, 2012: 160).⁸⁸

1.2.3.1. Bilişsel Gelişim Dönemleri ve Çizgi Filmlerin Çocuk Üzerindeki Etkisi

Şüphesiz çizgi filmlerin çocuk üzerindeki etkisi çocuğun bilişsel gelişim dönemlerine göre farklılık gösterecektir. Biz bu bölümde Piaget'in bilişsel gelişim kuramına göre çocukların zihinsel gelişim evreleri ve çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkisini ele alacağız..

A. Duyusal Motor Dönem (0-2 Yaş)

Doğumdan 2 yaşına kadar olan süreyi kapsayan bu dönemin başında dış dünya ile kendi bedenini ayırt edemeyen bebek dönem sonuna geldiğinde kendi dışında bir dünyanın var olduğunu kavramaya başlar.⁸⁹ Yine bu dönem içerisinde nesne devamlılığının kazanılması ve bilişsel gelişimde refleks düzeyinde tepki verilen dönemden zihinsel işlemlerin kullanılmaya başlandığı bir döneme geçiş gerçekleşir.⁹⁰ Bu dönemde çocuk hareketleri ve renkleri algılayabilmeye başlamaktadır. 8-9 aylık olduklarında ise jestleri, sesleri ve basit davranışları taklit etmeye başlar.⁹¹

Bu dönemde televizyondan daha ziyade oyuncaklar, diğer çocuklar ve yetişkinler çocuğun ilgisini çekmektedir.⁹²

Televizyon karşısında uzun süre kalan 0-3 yaş çocuklarında, aile ile duygusal etkileşim, bakıcı ve diğer kişilerle ilgilenme, sosyal ortamlara uyum, agulama, ses çıkarma, heceleme, cümle kurma gibi bir takım gelişim özelliklerinde gerilemelerin ortaya çıktığı görülmektedir.⁹³

⁸⁷ A. D. Güler, (2013, Kasım). Soyutun somutlaştırılması: Çizgi filmlerin kültürel işlevleri. 1.Türkiye Çocuk ve Medya Kongresinde sunulmuş bildiri, İstanbul.

⁸⁸ Atiye Özdemir Adak, Oya Ramazan, "Çizgi filmlerin çocukların davranışları üzerindeki etkisinin anne görüşlerine göre incelenmesi", *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 35, (2012): 157-173.

⁸⁹ Jean Piaget, *Çocukta Zihinsel Gelişim*, çev: H.Portakal, (İstanbul: Cem Yayınevi, 1999), 20.

⁹⁰ Münire Erden, Yasemin Akman, *Eğitim Psikolojisi*, (Ankara: Arkadaş Yayınları, 4. Basım, 1997), 55.

⁹¹ Haluk Yavuzer, *Çocuk Psikolojisi*, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1995), 85.

⁹² M. Mangır, S. İnal, *Televizyonun Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklar Üzerindeki Etkileri. 10. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması Semineri, 22-25 Mayıs*, (Ankara: Ya-Pa Yayınları, 1995), 39-48.

⁹³ F.Tümkan, *Televizyondaki Şiddetin Çocuk Üzerindeki Etkisi*. <http://talimterbiye.mebnet.net: http://talimterbiye.mebnet.net/Dergi/4.pdf>, Erişim tarihi, 18.06.2019.

İşlem Öncesi Dönem (2-7 Yaş)

2-7 yaş arasını kapsayan bu dönem çoğunlukla anaokulunda geçirilen yıllara denk gelen bu dönemin en belirgin özelliği çocuğun ben merkezci bir düşünce yapısına sahip oluşudur. Çocuk bu yaşta kendi görüşünün olabilecek tek görüş olduğunu düşünür ve diğer insanların kendisinden farklı bir bakış açısına sahip olabileceğini düşünemezler. Yine bu dönem çocuklarında korunum ilkesi daha gelişmemiştir. Yani bu yaştaki çocuklar bir nesnenin görünüşündeki her hangi bir değişikliğe karşın aynı kalabileceğini kavrayamaz. Ayrıca bu dönem çocuklarının bir diğer özelliği de hayal dünyalarının çok geniş olması ve cansız varlıklara canlıymış gibi anlam yüklemeleridir.⁹⁴

Çocukta televizyonlardaki hareketli görüntülere karşı ilgi ve tepkiler iki yaşından itibaren başlar, üç yaşında televizyon izleyici davranışlarını edinmeye başlar ve beş yaşlarına geldiğinde ise yetişkinlere benzer tutumlar geliştirir (Şimşek ve Baran, 2001, s.181). Bu dönemde dil gelişimine paralel olarak her gün yeni kelimeler öğrenerek dile hâkim olmaya başlayan çocuk, 3 yaşına geldiğinde sevdiği programların adını söyleyebilmekte, 4 yaş civarında ise yüzü ekrana dönük oturmakta, bir yandan oyuncaklarıyla oynarken diğer taraftan da kesintili fakat sık aralıklarla ekrana bakabilmektedir (Türkkent, 2012: 15).

2-3 yaş çocuklarında değişmezlik ve geri dönüşebilirlik kavramları tam olarak gelişmediğinden gördüklerinin bir film veya kurgu olduğunu anlamaları epeyce zordur" (Ertürk ve Gül, 2006: 35:

B. Somut İşlemler Dönemi (7-12 Yaş)

7-11 yaşları arasını kapsayan ve ilkokul yıllarına denk gelen bu dönemde ben merkezci düşünce önemli ölçüde azalarak bilişsel güçlüklerin üstesinden gelmeye başlar.⁹⁵ Bu dönem işlem öncesi düşünce ile mantık yoluyla muhakeme yapılabilen soyut düşünce dönemi arasında ki süreç olarak kabul edilebilir."⁹⁶ Zihinsel gelişime paralel olarak bu dönemde çocuklarda mantıksal düşünme ve hacim, mekân, zaman, uzaklık, sayı ve boyut gibi kavramlar oluşmaya başlar.⁹⁷ Yine bu dönemde daha önce var olan hayali düşünceler terk edilmiş, somut düşünce özellikleri çocuk tarafından

⁹⁴ Münire Erden, Yasemin Akman, *Eğitim Psikolojisi*, (Ankara: Arkadaş Yayınları, 4. Basım, 1997), 57; Jean Piaget, *Çocukta Zihinsel Gelişim*, çev: H.Portakal, (İstanbul: Cem Yayınevi, 1999),31-44.

⁹⁵ Münire Erden, Yasemin Akman, *Eğitim Psikolojisi*, (Ankara: Arkadaş Yayınları, 4. Basım, 1997), 57.

⁹⁶ Haluk Yavuzer, *Okul Çağı Çocuğu*, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2004), 15.

⁹⁷Haluk Yavuzer, *Çocuk Psikolojisi*, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2001) ,112.

kavranmaya başlanır. Çocuk için tek doğru kendi öğrenmiş olduğu bilgiler ve kabul ettiği kendi gerçekleridir.⁹⁸

Bu dönem çocukları sezgilerine göre akıl yürüttüklerinden çizgi filmlerdeki kurgusal olayları, gerçek olaylarmış gibi kabul edip, kendisine ve etrafa zarar verecek davranışlarda bulunabilir. Nitekim 2000 yılında 4 yaşındaki bir çocuk çizgi film kahramanına özenip 7. kattaki evlerinden aşağı atlamıştır.⁹⁹ Bu dönemde gerek bilişsel ve duygusal gelişimi gerekse yeteri kadar hayat tecrübelerine sahip olmadığı için çocuk şiddet içerikli, gerilim ve korkuya neden olan programlardan etkilenerek güvensizlik hissetmesine ve kazanmış olduğu birçok gelişim özelliklerinde gerilemesine neden olabilir¹⁰⁰ Bu dönemde çocuklar tarafından izlenen çizgi filmlerin onların dil gelişimine ve algılama düzeylerinin gelişmesine de katkısı olabilir.¹⁰¹

C. Soyut İşlemler Dönemi (12 Yaş ve sonrası)

Bu dönem en üst bilişsel gelişimin ortaya çıktığı dönemdir ve 12 yaş sonrasında başlayarak yetişkinlik yıllarına kadar uzanmaktadır.¹⁰² Bu dönem bireyin tahmin ve varsayımda bulunabildiği, soyut kavramlardan yola çıkarak farklı durumlar arasında geçiş yapabildiği bir dönemdir.¹⁰³ Bu dönem Piaget'ye göre işbirliği vasıtasıyla sosyalleşmenin gerçekleştiği bir süreç olarak kabul edilir.¹⁰⁴ Ergenlik dönemini kapsayan bu dönem çocukta kimlik gelişimine paralel olarak rol modeller edindiği bir dönemdir. Dolayısıyla televizyonda izlenen karakterler giyim, kuşam ve davranış tarzlarıyla çocuğun kendisine rol model olarak seçebileceği kişiler arasında yer almaktadır. Yapılan çalışmalar 16 yaşına kadar bir çocuğun televizyonda ortalama olarak 13 bin şiddet eylemine şahit olduğunu göstermektedir.¹⁰⁵

⁹⁸ Zuhâl Baltâş, *Sağlık Psikolojisi*, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2007), 229.

⁹⁹ “Onların Pokemon Kırıkları Var”. Habertürk, <https://www.cnnturk.com/yasam/ben-pokemonum-deyip-camdan-atlamisti-iste-son-hali> Erişim Tarihi: 10. 07.2019.

¹⁰⁰ Ezgi Türkkent, Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Televizyondan Etkilenmeleri Konusunda Anne ve Öğretmen Görüşleri, (Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 2012), 16.

¹⁰¹ Ayça Çamlıbel İrkin, “Çocukların Gelişim Süreci ve Televizyonun Etkileri”, (Uzmanlık Tezi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 2012).

¹⁰² Münire Erden, Yasemin Akman, *Eğitim Psikolojisi*, (Ankara: Arkadaş Yayınları, 4. Basım, 1997), 59.

¹⁰³ Hökelekli, *a.g.e.*, 34.

¹⁰⁴ Haluk Yavuzer, *Çocuk Psikolojisi*, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2001), 267.

¹⁰⁵ Özcan Demir, “Türk Televizyonlarında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Toplumsallaşma Sürecinde Etkilerinin Değerlendirilmesi”, (Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 2013), 160.

İKİNCİ BÖLÜM

2.BULGULAR VE YORUM

Biz bu çalışmada Diyanet TV’de yayınlanan Şeker Hoca ve Yusuf’un Dünyası isimli çizgi filmlerin ilk on bölümünün alt problemlere cevaplar olacak şekilde içerik analizleri yapılmıştır. Sırasıyla önce “Şeker Hoca” daha sonra ise “Yusuf’un Dünyası” isimli çizgi filmlerle ilgili bulgular ve yorumlar ele alınacaktır.

2.1.ŞEKER HOCA

Bu çizgi filmde Şeker Hoca karakteri Nasreddin Hoca’ya benzer bir tarzda kurgulanmıştır. Olaylar köyde, Şeker Hoca, ailesi ve köylüler arasında geçmektedir. Çizgi film 00.44 saniyelik başlangıç jeneriği ile başlamaktadır ve 00.24 dakikalık bitiş jeneriği ile de bitmektedir. Her bir bölüm yaklaşık olarak 08.00 ile 09.00 dakika arasında sürmektedir. Bu süre çocukların filmi dikkatli bir şekilde izlemesi ve verilen mesajı alması açısından oldukça uygun bir zaman aralığıdır. Her bölüm Şeker Hoca’nın ağzından o bölümün ana temasını ifade edecek şiirsel bir ifade ile son bulmaktadır.

1.Bölüm – Yaramaz Çocuklar

Süre: 8.10 dakika

Konu: Bu bölümde değirmencinin un çuvallarını değirmenin dışına taşıyışı ve çocukların bu çuvalları değirmenciye görünmeden gizlice tekrar içeriye geri koymaları ekseninde çocukların yaptığı yaramazlıklar ve Şeker Hoca’nın zekasını kullanarak çocuklara verdiği ders ele alınmaktadır. Ayrıca Şeker Hoca çocuklara verdiği ders ile kendilerinin değirmenciye yaşattıkları olumsuzluğun kendilerinin de yaşamasını sağlayarak empati kurmalarını sağlamıştır. Bölümde verilen ana tema empatidir.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-1’e bakıldığında bu bölümde nezaket, hoşgörü, dini ve sevgi ve şefkat değerlerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 1. “Yaramaz Çocuklar” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Nezaket	5	38,46
Hoşgörü	4	30,77
Dini Değer	3	23,08
Sevgi	1	7,69
Toplam	13	100,00

Tablo1'e baktığımızda bu bölümde dört değer işlendiği görülmektedir. Bu değerler; nezaket, hoşgörü, dini değer ve sevgi'dir.

Aşağıda Tablo1'de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.30- Şeker hocanın oğlu uyanınca annesine “Hayırlı sabahlar ana” diyerek güne başlıyor (Burada selamlaşma değer olanak nezaket değerini ifade etmektedir). Şeker hocanın eşi de oğluna “Hayırlı sabahlar aslan oğlum” diye karşılık veriyor (Sevgi ve şefkat).

1.56- Şeker hocanın eşi kibarca “Değirmenden unumuzu alacaktık bu sabah” diye Şeker hocayı nazikçe uyarır. (Nezaket) Şeker hoca aslında değirmene gitmesi gerektiğini unutmuştur fakat bozuntuya vermeden “Hayır unuttur muyum canım” der. Eşi de “Bilirim hiç unuttur unutmasın” diyerek hatasını yüzüne vurmada konuyu kapatır. (Hoşgörü)

2.27- Şeker Hoca “Haydi Bismillah” diyerek kara kağanın üstüne biniyor (Dini değer).

2.53- Köylü: Hocam eşeğe hayırdır eşeğe ters binmişsin

Hoca: Arkamdan soru soranlara cevap vereyim diye (Burada nezaket ve hoşgörü bir arada verilmektedir)

3.09- Hoca: Kolay gelsin Cemal reis (Nezaket)

Cemal Reis: Ula eşeğe niye ters bindun hoca!

Hoca: Eşşek ters eşek, haydi rastgele (Hoşgörü ve nezaket)

5.15- Hoca: Alacağın olsun karakağan, bütün köyü gezdirdin değirmene gelmeden indirdin (Hoşgörü)

5.46- Hoca: Selamunaleyküm Niyazi efendi hayırlı günler (Selamlaşma bir yandan nezaket değerine işaret ederken bu selamlaşmanın selamunaleyküm ifadesiyle yapılması dini değere işaret etmektedir)

Niyazi Efendi: Aleyküm selam, hayırlara çıksın (Nezaket ve dini değer)

Çizgi film olan bitenleri özetleyen Şeker Hoca'nın söylediği şu ifadelerle biter “Karakağan kaçtı ovaya, bir baktım değirmencinin başı belada, çocuklar pek bir muzır ama baş etmesini bildik sonuçta”.

2.Bölüm- Şakadan da Olsa Yalan Söyleme

Süre: 8.18 dakika

Konu: Şeker Hoca'nın oğlu Ömer ormanda bir boz ayı olduğu yalanını ortaya atar. Laz Cemal, Şeker Hoca ve Ömer ormanda boz ayıyı aramaya gider. Ömer daha sonra şaka olsun diye ormanda boz ayı olduğunu söylediğini itiraf eder. Ormanda yollarını kaybeden Şeker Hoca ve beraberindekiler geceyi ormanda geçirmek zorunda kalırlar ve gerçek bir boz ayı bunları kovalamaya başlar ve zor bela boz ayıdan kurtulurlar. Bu bölümde şakadan da olsa yalan söylemenin yanlış bir şey olduğu anlatılmaktadır. Bölümde verilen ana değer doğrudur.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-2'ye bakıldığında bu bölümde dini değer, bilimsel değer, dürüstlük ve nezaket değerlerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 2. “Şakadan da Olsa Yalan Söyleme” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Dini Değer	2	40,00
Bilimsel Değer	1	20,00
Dürüstlük	1	20,00
Nezaket	1	20,00
Toplam	5	100,00

Tablo 2'ye baktığımızda bu bölümde dört değer işlendiği görülmektedir. Bu değerler; dini değer, bilimsel değer, dürüstlük ve nezakettir.

Aşağıda Tablo 2'de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.20-Şeker Hoca'nın oğlu: Duyduğuma göre ormanda bir boz ayı varmış. İki üç katımız hatta dört beş katımız büyüklüğündeymiş. Cemal Efendi: Mümkün değil ki ormanda ayı olsun. Nerden duydun bunu uşağum

Şeker Hocan'nın oğlu: Duydum işte.

Çocuklardan bir diğeri: Ya varsa, bu ayıyı mutlaka görmeliyiz.

1.50- Çocuklardan biri: Haydi gidip kendi gözlerimizle görelim, var mı yok mu?
(Bilimsel Değer)

2.05-Şeker Hoca: Sordum sarı çiçeğe ilahisini okuyarak ormanda odun topluyor.
(Dini değer)

3.30-Cemal Efendi: Kaçan Karakaçanın (Şeker hocanın eşiği) arkasından: Ula karakaçan dedük gerçekten de kaçtu.

3.50-Koşarak kaçan Karakaçan durunca Şeker Hoca: Aha yakaladık seni dedi.

Cemal Efendi: Biz yakalamaduk, o durdu (Bilimsel değer)

4.45-Şeker Hocanın Oğlu: Aslında şaka yapmıştım. Ayı yoktu.

5.09-Şeker Hoca: Şakadan bile olsa yalan söylemek kimseye yakışmaz evladım. Hele çocuklara hiç yakışmaz. (Dürüstlük)

Şeker Hocanın Oğlu: Özür dilerim baba (Nezaket, hatadan dönme)

Yollarını kaybettikleri için gece ormanda kalan Şeker hoca ve beraberindekileri gerçekten ayı kovalamaya başlar.

7.34-Şeker hoca: Gördünüz mü bi şakanın başımıza getirdiklerini. Hem Peygamber efendimiz şaka da olsa bile yalan söylemeyin der. Siz siz olun doğru yoldan ayrılmayın evlatlarım. (Dini değer)

Çizgi film olan bitenleri özetleyen Şeker Hoca'nın söylediği şu ifadelerle biter "Geldik bir günün daha sonuna. Bu gün kandık Ömer'in şakasına. Aslında ayıdan kaçmazdım ama, ben de Allah'ın bir kuluyum sonuçta."

3.Bölüm – Dinlemeden Yargılama

Süre: 8.23 dakika

Konu: Bu bölümde Şeker Hoca miras mallarını adil bir şekilde bölüşemeyen Sütlaçla, Kadayıf kardeşin mallarını adil bir biçimde kullanmalarını sağlayarak bölüşüp bölünmek yerine birlikte güç ve kuvvet olmalarını onlara öğretiyor. Ayrıca eşeğinin çalındığını sanan Şeker Hoca'nın komşusunu suçlamasının doğru bir şey olmadığı teması işlenerek anlayıp bilmeden bir konuda kesin hüküm vermemek gerektiği teması işleniyor.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-3'e bakıldığında bu bölümde adalet, sorumluluk, sabır, doğruluk ve dini değere yer verildiği görülmektedir.

Tablo 3. "Dinlemeden Yargılama" Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Adalet	2	28,58
Sorumluluk	2	28,58
Sabır	1	14,28
Doğruluk	1	14,28
Dini Değer	1	14,28
Toplam	7	100,00

Tablo 3'e baktığımızda bu bölümde yedi değer işlendiği görülmektedir. Bu değerler; adalet, sorumluluk, sabır, doğruluk ve dini değerlerdir.

Aşağıda Tablo 3’de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

2.01- Şeker hocayı şehre götürmeyen Karakaçana, Şeker hoca ödül olarak sakızlı muhallebi vereceğini söyleyince Karakaçan hocayı hızlıca şehre götürüyor (Sabır). Burada Şeker hoca Karakaçana şiddet uygulamadan mükafat vererek güzellikle ikna ediyor.

2.28-Şeker hoca kadılık yapmaktadır ve davaya geç kalmıştır. Davalılar kendilerinin gelmesiydi gideceklerini söyleyince, hatasını kabul edip “doğrudur efendim, doğrudur” diyerek Altan alıyor. (Sorumluluk)

3.25- Sütlaçla Kadayıf kardeşler babalarından kalan malın adil bir biçimde iki kardeş kendilerine göre kimse tarafından adil bir biçimde paylaşılmadığı için hocaya başvurduklarını söylüyor. İki kardeş de kendisine göre mirası paylaşıyor ama bir diğeri ötekinin teklifini adil bulmadığı için kabul etmiyor. Ne şekilde bölünürse bölünsün adil bir paylaşımın olamayacağını gören Şeker hoca mirası bölmeden tarla ve ineği dönüşümlü olarak bir yıl biri diğer yıl diğerinin kullanmasının adil bir çözüm olacağını söylüyor. Bu şekilde birlikten güç doğar, kardeşliğiniz güçlenir diyor. Bölerek küçüleceğinize birlikte paylaşarak büyürsünüz diyor. (Adalet arayışı, birlik, beraberlik ve kardeşlik duyguları)

6.00- Eşeği çalınan Şeker hoca eşeğini komşularının izinsizce almış olabileceğini zannederek komşularını suçluyor, fakat her seferinde suçladığı kişinin almadığını öğrenince, acaba boşu boşuna günahını mı aldım diyor. Eve geldiğinde eşeğin evde olduğunu öğreniyor. (Dini değer)

7.30- Yolda Karakaçanı aklıktan yiyecek bir şey ararken gören Ömer onu ipinden tutup eve getiriyor (Sorumluluk)

7.45-Şeker hoca Karakaçan kendisini yorduğu için sabah ona söz verdiği sakızlı muhallebiyi almayacağını söylüyor, karakaçan kızınca da “şaka şaka sözüm söz” diyor. (Doğruluk)

7.53- “Gözlemeler tandırda, Karakaçan ahırda. Dinlemeden anlamadan hiç kimseyi suçlama” (Adalet)

Çizgi film olan bitenleri özetleyen Şeker Hoca’nın söylediği şu ifadelerle biter “Gözlemeler tandırda, karakaçan ahırda, dinlemeden, anlamadan hiç kimseyi suçlama.”

4.Bölüm – Parayı Veren Düdüğü Çalar

Süre: 8.13

Konu: Şeker Hoca düdük almak isteyen oğluna düdüğü alabilmesi için onun parasını kazanması gerektiğini söyler ve limon satmak, balık tutup satmak gibi işler yapmayı öğretir. Fakat oğlu bu işlerden para kazanamaz. Daha sonra komşusunun kaçan kurbanlığını yakalaşan çocuğa komşu ödül olarak harçlık verir ve çocuk bu parayla düdük almaya giderken parasını kaybettiği için istediği düdüğü alamayan ve bu yüzden ağlayan bir çocuk görür ve Şeker Hoca'nın oğlu tüm parasını bu çocuğa verir. Daha sonra bu parayla düdük alan çocuk geri gelir ve düdüğü Şeker Hoca'nın oğluna hediye eder. Burada metaforik olarak iyilik yapan iyilik bulur teması işlenmektedir. Bölümün ana teması iyilik yapmaktır.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-4'e bakıldığında bu bölümde nezaket, paylaşma ve cömertlik, çalışma ve sabır değerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 4. “Parayı Veren Düdüğü Çalar” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Nezaket	3	42,85
Paylaşma ve cömertlik	2	28,57
Çalışma	1	14,29
Sabır	1	14,29
Toplam	7	100,00

Tablo 4’de baktığımızda bu bölümde yedi değer işlendiği görülmektedir. Bu değerler; nezaket, paylaşma ve cömertlik, çalışma ve sabırdır.

Aşağıda Tablo 4’de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.43- Şeker Hoca'nın oğlu düdük aldırarak için babasının arkasından koşu koşu gelmekte ve “baba, baba” diye bağırılmaktadır. Şeker Hoca da “Sakin ol evladım söyle bakalım” diyerek onu kibarca sakinleştirip dinlemektedir. (Nezaket, doğru davranış modeli oluşturma).

Çocuğu babacığım düdük düdük alır mısın bana diyor (Nezaker, kibarca bir şey isteme).

Cevap olarak Şeker Hoca “Eğer bir düdük istiyorsan, o halde çalışıp kazanmalısın” diyor. (Çalışma, emek harcama).

Çocuk “şaşkınlıkla ben mi nasıl olacak o iş” diye sorunca Şeker Hoca “gel ben sana göstereyim” diyerek limon kasasının başına getirip ona limon sattırıyor. Çocuk kısık sesle “limon, limon” diye bağırınca Şeker Hoca “Öyle değil evladım gel ben sana göstereyim” diyerek ona limonun nasıl satılacağını gösteriyor. (Sabırla doğru davranışı kazandırma)

Fakat Şeker Hoca’nın yüksek sesle bağırmasına rağmen kimse gelmez. Sonra Şeker Hoca “Pazar bugün değilmiş” der. (Her şey vaktinde ve zamanında yapılmalı).

3.34- Şeker Hoca pratik bir çözüm bularak tanıdıkları kişilere oğluna duyurmadan limonları satın aldırır. Bu şekilde çocuk çalışarak para kazanmanın hazzını tatmış olur. (Yaşayarak öğretme)

4.08- Limonların parası düdüğü almaya yetmediği için Şeker Hoca oğlunu Laz Cemal’in yanına balık tutarak para kazanması için götürür.

5.48- Çocuk balık tutamamıştır ve Şeker Hoca “Her zaman her işten para kazanabilirsin diye bir şey yok, bu da bir hayat dersi işte” (Kanaatkar olmak, olana rıza göstermek) diyerek ümidini kesmemesini telkin ediyor.

6.16- Komşunun kaçan kurbanlık ineğini Şeker Hocanın oğlu yakalıyor. Komşu “Allah razı olsun sizden, sonuçta yakaladık ineği” diyerek teşekkür ediyor (Nezaket) ve çocuğa teşekkür için harçlık veriyor. (Yapılan iyiliği karşılıksız bırakmamak). Bu şekilde düdük için gerekli para tamamlanmış oldu.

7.00- Düdük almaya giderken parasını kaybettiği için ağlayan bir çocuk görürler. Şeker Hoca’nın oğlu kendi parasını ağlayan çocuğa verir. (Paylaşma, Cömertlik).

Parayı alan çocuk da “teşekkür ederim, çok teşekkür ederim diyor” (Nezaket) Daha sonra elinde bir düdükle geri dönüyor. Şeker hocanın oğlu “bu da ne?” diye sorunda o da “Hediye” diye cevap veriyor. (Paylaşma, Cömertlik).

Daha sonra Şeker hoca “gördün mü bak parayı veren düdüğü çalar” diyerek gülüyor. Burada metaforik bir şekilde aslında iyilik yapan iyilik bulur da demiş oluyor Şeker hoca.

Çizgi film olan bitenleri özetleyen Şeker Hoca’nın söylediği şu ifadelerle biter “gördün mü bak parayı veren düdüğü çalar”

5.Bölüm –Şakanın Sonuçları

Süre: 8.07

Konu: Köye gelen bir “Şakacı” para ile köylülere şaka satmaktadır. Şakacıdan şaka satın alan kişiler diğer insanlara bu şakayı yaparak onları şakalamaktadır. Fakat şaka olayı zamanla çığırından çıkmış ve artık insanları rahatsız eder duruma gelmiştir. Şeker Hoca gece uyurken şakacının yüzünü boya ile aranan bir hırsıza benzetir ve zabıtlere onu hırsız diyerek yakalattırır. Zor duruma düşen şakacı böylece şakanın da bir dozu olduğu konusunda ikna edilir. Bu bölümde bir yandan şakanın bir dozu olduğu teması işlenirken diğer taraftan da empati duygusu kazandırılarak diğer insanları istemedikleri şeyleri yaparak onları rahatsız etmemek gerektiği vurgulanmaktadır.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-5’te bakıldığında bu bölümde nezaket, paylaşma ve cömertlik, çalışma ve sabır değerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 5. “Yaramaz Çocuklar” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Nezaket	1	25,00
Dini Değer	1	25,00
Empati	2	50,00
Toplam	4	100,00

Tablo 5’e baktığımızda bu bölümde üç değer işlendiği görülmektedir. Bu değerler; nezaket, dini değer ve empatidir.

Aşağıda Tablo 5’te belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

Köye gelen bir şakacı parayla insanlara şaka satmaktadır.

2.27- İki tane zabıt “Selamün aleyküm hocam” diye hocanın yanına gelirler. Şeker hoca da onlara “Aleyküm selam” diyerek karşılık verir (Nezaket)

3.00- Çocuklar camide Kur’an-ı Kerim okuyan (Dini değer; Boş vakti Kur’an Okuyarak faydalı bir şekilde değerlendirme) Şeker hocanın yanına gelip ona şaka yapmak isterler. Şeker hoca hızla ayağa kalkıp “Allahu Ekber” diyerek onları korkutur. (Şakaya şakayla karşılık vermek, latife)

3.46 Çocuk çalılarının arkasından çıkararak Şeker hoca ve bir başka yaşlı adamı korkutur. İlerleyen dakikalarda çocuklar ve yetişkinler birbirlerine şaka yapmaya devam ederler. Şakanın dozu kaçmıştır artık (Ölçülü olmak, Her şeyin bir sınırı vardır).

4.51- Şaka satarak yapılan şakalarla köylüyü çileden çıkaran şakacıya Şeker Hoca da bir şaka yapmak için oğlunu ve arkadaşlarını toplar. Çocuklar uyuyan şakacıya bıyık ve sakal yaparak zabıtların aradığı kaçak kişiye benzetirler şaka satan adamı.

6.17- Şakacı kendini kovalayan zabıtlardan kurtarması için Şeker Hoca'nın evine gider. Şeker hoca da ona "Eee, etme bulma dünyası" diyor. (Empati)

7.10- Şeker hoca şakacının yüzündeki boyaları silerek zabıtların aradığı kaçağın şakacı olmadığını onlara gösterir. Ve şakacıya "O kadar şaka satarsın da bu aklına gelmez mi, Ee ne ekersen onu biçersin?" diye sorar. (Empati; yaşatarak öğretme, ders verme, ne yaparsan onu görürsün)

Çizgi film olan bitenleri özetleyen Şeker Hoca'nın söylediği şu ifadelerle biter "Güzelse güldürür şaka, kötüyse vah vah halimiz bir başka. Şakalarına kandım sandın ama, sen de ettiğini buldun sonuçta."

6.Bölüm – İşleri Karıştırma

Süre: 8.14

Konu: Gece uykusunu iyi alamayan Şeker Hoca camiye gittiğinde bir an önce işlerini bitirip tekrar eve gidip uyumak ister. Bu yüzden aceleci davranır ve davaları birbirine karıştırıp yanlış kararlar verir, fakat bunun farkında değildir. İşlerini bitirdiğini sanıp eve gidip uyuyan hoca yanlış karar verdiği davalıların evinin önüne birikip onu dışarı çağırmasıyla uyanmak zorunda kalır. Yaptığı hatanın farkına varan Şeker Hoca yaptığı acelecilikten pişmanlık duyarak tekrar yaptığı yanlış kararları düzeltmeye başlar. Bu bölümde verilen ana tema sorumluluk duygusu ve işleri baştan savma yapmamaktır.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-6'da bakıldığında bu bölümde nezaket, paylaşma ve cömertlik, çalışma ve sabır değerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 6. "İşleri Karıştırma" Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Sorumluluk	2	100,00
Toplam	2	100,00

Tablo-6'ya baktığımızda bu bölümde bir değer işlendiği görülmektedir. Bu değer de sorumluluktur.

Aşağıda Tablo-6'da belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.40- Uyuyan hocayı hanımı “Davaların var, unuttun mu yoksa?” diye uyandırıyor. Şeker hoca uyandığı halde “Unutur muyum canım, gözlerimi dinlendiriyorum sadece” diyerek latife yapıyor (Espiri)

3.00- Şeker hoca gece iyi uyuyamamıştır. O yüzden davaları önceden aldığı nota göre hızlı hızlı karara bağlayıp, biran önce eve gidip uyumak istemektedir. Fakat bunu yapayım derken davaları birbirine karıştırmıştır. Davacılar itiraz etse de Şeker Hoca itirazları bir türlü dinlemeye yanaşmaz. (Acelecilik),

5.55- Şeker hoca bir an önce eve gidip uyumanın hayalini kurarken eve varınca eşi ona “Eve alınacaklar var, bi koşu gidip alıver” der. Çaresiz Şeker hoca eve alınacak erzakları almak için geri gider. (Sorumluluk)

5.10- Davalılar yanlış kararların neticesinde çeşitli mağduriyetler yaşadıkları için hocanın evine gelirler ve onu uykudan uyandırır. Şeker hoca hatasını anlayarak “Bütün davaları çorba etmişsin hoca efendi iş başa düştü gördün mü şimdi” diyerek yaptığı hatayı telafi etmeye başlar. (Sorumluluk, Hatayı kabul edip telafi etme)

Çizgi film olan bitenleri özetleyen Şeker Hoca'nın söylediği şu ifadelerle biter “Düştük uyku sevdasına, yaptık işleri baştan sağma. Cezasını akılsız başın çekti ayakları hocanın.”

7.Bölüm – Bilmediğin İşe Karışma

Süre: 8.17

Konu: Lokman Hekim köyde yoktur. Çocuğu, kendisi hasta olan köylüler Şeker Hoca'nın kendilerine ilaç önermesini ister. İlk başta Şeker Hoca olmaz dese de köylülerin ısrarı karşısında her birine kafasına göre çeşitli tedavi önerilerinde bulunur. Eşi de kendisini uyarılmış olmasına rağmen Şeker Hoca bu davranışından vazgeçmez. En sonunda gece rüyasında gördüğü bir kabus ile yaptığı hatanın farkına varır ve bunu telafi yoluna gider. Bu bölümde verilen ana tema bilmediğin bir konuda görüş bildirmemektir.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-7'de bakıldığında bu

bölümde nezaket, paylaşma ve cömertlik, çalışma ve sabır değerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 7. “Bilmediğin İşe Karışma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Sorumluluk	1	100,00
Toplam	1	100,00

Tablo 7’ye baktığımızda bu bölümde bir değer işlendiği görülmektedir. Bu değer sorumluluktur.

Aşağıda Tablo 7’de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.00-Bir adam hasta çocuğuyla yolda Şeker hocaya rastlar. “Hoca çocuğum çok hasta, bul derdine bir çare” diye yardım ister. Hoca ben anlamam “Lokman hekime gidin o bakar hal çaresine” der. Baba da “Lokman hekime baktık her yerde yok der”. Babanın ısrarına dayanamayan Şeker Hoca “Bal yediriverin, bal her derde devadır” diyerek öneride bulunur.

2.30-Hasta olan başka kişiler de Lokman Hekimi bulamayınca Şeker hocaya gelirler. Hoca her ne kadar “ben bilmem” dediyse de Şeker hoca aynı hastalığı olan farklı farklı kişilere “Balık yağı, tahinli pekmez, havuz suyu, nane limon” diye önerilerde bulunur. Şeker hoca’nın eşi “Keşke Lokman Hekimi bekleseydin” der. Şeker Hoca da “İşin ehli değilim ama demek ki benim elimden de iş geliyormuş hanım” diyerek yaptığının farkına varmadığını gösterir. Fakat rüyasında kabus görür. Rüyasında köylülerin çok beter hasta olduğunu görmüştür. Komşu köyden hekim getirmek için yola koyulur. (Sorumluluk)

Çizgi film olan bitenleri özetleyen Şeker Hoca’nın söylediği şu ifadelerle biter “Ne kadar ısrar etse eş, dost, akraba. Bilmediğin işse karışma. Şifa dağıtmak kolay sandım ama, ehli ben değilim sonuçta.”

8.Bölüm –Kadrinin Dişi

Süre: 9.08

Konu: Şeker Hoca dişleri ağrıdığı için acı çeken Kadri’nin dişini çekerek onu bu acıdan kurtarmıştır. Fakat Kadri biraz safça bir adamdır. Hocaya teşekkür etmek ister fakat bunu yaparken de hocayı bunaltır. Şeker Hoca Kadri’nin kendisine borcunu ödemesi için eşeğini çalınmış gibi yapar ve Kadri’nin de hırsız yakalamasını sağlar.

Sonra da tamam artık bana olan burcun bitti der. Fakat saf bir insan olduğu için bu sefer de Kadri hırsız yakalamak dış çekmekten daha büyük bir olaydır, şimdi de sen bana tekrar borçlandın diyerek tekrar olayı Şeker Hoca'ya döndermiştir. Bu bölümde verilmek istenilen ana tema bazen yaptığımız iyilikten dolayı sıkıntı yaşayabiliriz. Fakat yine de iyilik yapmaktan vazgeçmemeliyiz.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-8'de bakıldığında bu bölümde nezaket, paylaşma ve cömertlik, çalışma ve sabır değerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 8. “Kadri'nin Dişi” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Nezaket	3	100,00
Toplam	3	100,00

Tablo 8'e baktığımızda bu bölümde bir değer işlendiği görülmektedir. Bu değer nezakettir.

Aşağıda Tablo 8'de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.31- Şeker hoca ormanda 3 kişiye rastlar ve “Selumaleyküm dostlar, hayırdır” diye selam verir. İçlerinden birisi de “Aleykümselam hoca” diye karşılık verir. (Nezaket).

1.50- Laz Temel dişi ağrıyan Kadri'ye “Dişlerini fırçalamasan ha böyle çürütürsün işte” diyerek diş bakımına dikkat çekiyor. (Temizlik)

4.11-Hoca dişi ağrıyan adamın dişini çekip adamı acıdan kurtarınca, adam hocaya teşekkür eder. (Nezaket)

4.50-Dişi çekilen Kadri daha sonra elinde bir tutam papatya ile Şeker Hocanın evine gelip ona dişini çektiği için çiçek vererek tekrar teşekkür eder. (Nezaket, Hediyeleşmek)

6.10-Kadri biraz safçadır. Hocayı yolda görür. Tekrar ona sen bana iyilik yaptın ben de sana iyilik yapacağım, sana bekçilik yapıp seni hırsızlardan koruyacağım, seni çaldırmayacağım diye hocanın peşine takılır yürür hocayla. Fakat hoca bu durumdan rahatsız olur. Çünkü kadri ölçüyü kaçırmıştır. Kadri gece de hocanın evinin önünde yatmaktadır.

Şeker hoca Kadri'nin borcunu kendisine ödemesi için ona bir oyun kurar. Eşeği çalınmış gibi yapar ve Kadri'nin hırsız yakalamasını sağlar ve Kadri'ye "Tamam artık bana borcunu ödedin, ödeşdik" der. Fakat Kadri saf biri olduğu için bu sefer de "Hırsız yakalamak dış çekmekten daha büyük bir iştir. Şimdi de sen bana borçlu oldun, borcunu öde bana yoksa bırakmam peşini" der.

Çizgi film olan bitenleri özetleyen Şeker Hoca'nın söylediği şu ifadelerle biter "Diş ağrısı pek kötüymüş, Kadri'nin de canı acımış. İyilik yapalım dedik Kadri'ye, Ama borçlu çıkan biz olduk yine."

9.Bölüm –Hoca'nın Oyunu

Süre: 8.37

Konu: Yolda oyun oynamak için topu paylaşamayan çocukları gören Şeker Hoca onları uçurtma yapıp başka bir oyun oynamaya yönlendirir. Fakat çocuklar uçurtma yapmasını bilmemektedir. Çocukların bu durumunu gören Laz Temel çocuklara uçurtma yapma konusunda yardımcı olur. Daha sonra caminin çatlayan sıvasını tamir eden Şeker Hoca bu işi oyun haline dönüştürerek çocukların kendisine yardım etmesini sağlar. Bu bölümde, sorumluluk, iş bölümü ve yardımlaşma ana temaları işlenmiştir.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-9'de bakıldığında bu bölümde nezaket, paylaşma ve cömertlik, çalışma ve sabır değerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 9. "Hoca'nın Oyunu" Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Sorumluluk	2	50,00
İş birliği	1	25,00
Yardımlaşma	1	25,00
Toplam	4	100,00

Tablo 9'a baktığımızda bu bölümde üç değer işlendiği görülmektedir. Bu değerler; sorumluluk, iş birliği ve yardımlaşmadır.

Aşağıda Tablo 9'de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

0.58-Camiden çıkan Şeker Hoca havanın çok güzel olduğunu görünce “Şimdi kendime güzel bir yer buldu mu, kitabımı da elime aldı mı değmesinler keyfime” der. (Kitap okuma alışkanlığı)

1.40-Şeker Hoca caminin çatlayan sıvasını hemen tamir etmek yerine daha sonra yaparım diye kara kaçıran camiden ayrılıyor (Sorumluluk)

2.00-Şeker hoca yolda topu paylaşamayan üç çocuk görür. Şeker hoca topu ellerinden alarak top olmadığına göre sorun da kalmadı demiştir. Çocuklar biz ne oynayacağız o zaman deyince de “siz hiç uçurtma yaptınız mı?” diye soruyor. Çocuklardan hayır cevabını alınca da “Eh öğrenirsiniz artık” diyerek çocukları da alarak oradan ayrılıyor. (Alternatif çözümler üretme) Kavga eden çocuklar daha sonra hep birlikte uçurtma yapmaya çalışarak iş birliği kuruyor (İş birliği).

4.00- Çocukların uçurtma yapamadığını gören mahallenin delisi Kadri, uçurtmayı yapmaya çalışır Onun yaptığını beğenmeyen Laz Temel alır malzemeleri ve yapmaya çalışır. Daha sonra da Şeker Hoca yanlarına gelerek çocuklara üç tane uçurtma yaparlar. (Yardımlaşma). Fakat bu sefer de oyalansın diye çocuklara yaptıracakları uçurtmayı kendileri yapmış oldu.

7.00-Şeker Hoca ayağıyla top saydırarak caminin çatlayan sıvasını tamir ederken çocuklar yanına gelir. Şeker Hoca bir yandan ayağında top saydırarak diğer yandan da sıvayı tamir ediyor. Çocuklar merakla ne yaptığını sorunca da çocukken top saydırarak başka işleri de yapabildiğini ama şimdi yapamadığını söylüyor. Çocuklar da hocam bize ver biz yaparız diyorlar. Şeker Hoca bu şekilde çocukların normalde yapmayacağı bir işi onlara oyun yoluyla yaptırmış oluyor. (Sorumluluk, Oyun yoluyla çocuklara iş yaptırma, sorumluluk verme)

Çizgi film olan bitenleri özetleyen Şeker Hoca'nın söylediği şu ifadelerle biter “Boş kalmasınlar diye yapsınlar dedik uçurtma, yapması kaldı bizim başımıza. Bize oyun ederken, sonunda onlar geldi hocanın oyununa.”

10. Bölüm –Çekilmez Olma

Süre: 8.45

Konu: Şeker Hoca üzerine vazife olmayan konularda eşine ve çocuklara müdahale etmektedir. Eşi ve çocuklar bu duruma tepki gösterirler. Bu tepkileri hocanın canını sıkar ve onların kendisini istemediğini düşünerek üzülür. Daha sonra eşini fareden, çocukların topunu da horozun gagasıyla patlatmasından kurtararak onların

gönlünü kazanır. Onlar da Şeker Hoca'ya “Allah seni başımızdan eksik etmesin” diyerek dua eder. Şeker Hoca onlar tarafından sevildiğini görünce tekrar morali yerine gelir.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-10'a bakıldığında bu bölümde nezaket, paylaşma ve cömertlik, çalışma ve sabır değerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 10. “Çekilmez Olma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Dini değer	3	75,00
Yardımlaşma	1	25,00
Toplam	4	100,00

Tablo 10'a baktığımızda bu bölümde iki değer işlendiği görülmektedir. Bu değerler

Aşağıda Tablo 10'da belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.00-Elma toplamak için ağaca çıkan Şeker Hoca'nın oturduğu dal kırılır ve Şeker Hoca yere düşer. Ona bakan çocuklar Hoca'ya yardım edelim teklifinde bulunur. (Yardımlaşma). Fakat Şeker Hoca bu teklifi gurur yaparak kabul etmez. (Anlamsız Gurur)

2.40-Şeker hoca ayağı incindiği için evde yatıyor. Yatarken de kitap okuyor

3.20-Yine evde istirahat eden Şeker Hoca eşine fasulye kırarken yardım etmeye çalışıyor. (Yardımlaşma)

4.00-Şeker hoca yün temizleyen eşine yardım etmek ister ama beceremez daha kötü sonuç ortaya çıkar.

5.30-Çocuklar saklambaç oynarken Şeker Hoca Ebe'ye saklanan çocukların yerini söylüyor. Çocuklar Şeker Hoca'nın oyunlarına karışmasından rahatsız olurlar ve bunu Hoca'ya söylerler.

7.00-Çocukların kendisini ikaz etmesine üzülen Şeker Hoca yolda Deli Kadri'ye rastlar. Deli Kadri neden üzgün olduğunu sorar. Şeker Hoca'da çocukların bile kendisini dikkate almadığını söyler. Deli Kadri de “Sıkma canını, vardır bunda da bir hayır. Allah işlerini yoluna koysun inşallah Hocam” diye onu teselli eder. (Dini değer)

7.30-Şeker hoca eve gelir. Eşi çılgık çılgığa fare var diye bağırır. Şeker Hoca fareyi yakalar. Eşi de “Allah Seni başımızdan eksik etmesin hocam.” Der (Dini değer)

7.50-Horoz çocukların topunu patlatmak üzereyken Şeker Hoca topu horuzun gagasından kurtarır. Çocuklar “Allah razı olsun Hocam, sen çok yaşa hocam” der. (Dini değer)

Çizgi film olan bitenleri özetleyen Şeker Hoca'nın söylediği şu ifadelerle biter “İyilik yapalım dedik işleri bir birine kattık. Sabır çekelim dedik onu da beceremedik. Hatun da çocuklar da beni üzdüler ama, son anda yetiştik de sıkıntılarını giderdik.”

Şeker Hoca isimli çizgi filmin ilk on bölümünde işlenen değerler Tablo-11’de görülmektedir. Bu değerler; Nezaket, dini değer, sorumluluk, hoşgörü, adalet, sabır, paylaşma ve cömertlik, empati, yardımlaşma, sevgi, bilimsel değer, dürüstlük, doğruluk, çalışma, iş birliğidir. Bu bulgu “Şeker Hoca isimli çizgi filmde çocuklara iletilen değerler hangileridir?” şeklindeki birinci alt problemimiz için elde ettiğimiz sonucu oluşturmaktadır. Bu çizgi filmin değerler yanında doğru davranış kalıpları da sunduğu görülmektedir. Bir bütün olarak ele alındığında Şeker Hoca isimli çizgi filmin gerçek anlamda bir yandan eğlendirirken öte yandan da çocuklar için son derece eğitici bir çizgi film olduğu görülmektedir.

Çalışmamızın ikinci alt problemi “Şeker Hoca isimli çizgi filmde iletilen değerler çocukların gelişim dönemlerine uygun mudur?” şeklindedir. İzlemiş olduğumuz bölümlerde verilen değerlerin çocukların gelişim dönemlerine uygun bir biçimde ele alındığı sabır, hoşgörü, dürüstlük gibi soyut değerlerin somut örneklerle sunulduğu görülmüştür. Bu da işlem öncesi dönemin ortalarından yaklaşık olarak 4-5 yaş ile somut işlem döneminin sonuna kadar olan dönemdeki çocukların anlayabileceği şekilde değerlerin izleyiciye sunulduğunu göstermektedir.

Tablo 11. Şeker Hoca İsimli Çizgi Filmdeki Değerlerin Genel Dağılımı

Değerler	f	%
Nezaket	13	26
Dini Değer	10	20
Sorumluluk	7	14
Hoşgörü	4	8
Adalet	2	4
Sabır	2	4
Paylaşma, cömertlik	2	4
Empati	2	4
Yardımlaşma	2	4
Sevgi	1	2

Bilimsel Değer	1	2
Dürüstlük	1	2
Doğruluk	1	2
Çalışma	1	2
İş birliği	1	2
Toplam	50	100

2.2.YUSUF'UN DÜNYASI

Çizgi filmde hayvanlar ve güneş, okul çantası, defter, kalem vb cansız varlıklar insansı bir taktım özelliklere sahip olarak verilmiş. Yusuf 4. Sınıfa giden bir öğrencidir. Yusuf, anne babası, dedesi, kardeşleri Osman, Kız kardeşi Elif, kedileri Minyon ve bahçede yaşayan köpekleri Karabaş, birlikte yaşar. Yaşadığı ve kendi için önemli olan anılarını paylaşmak üzere bu çizgi film kurgulanmış. Hem sözel hem ise görsel mesajlar var. Örneğin hayvan sevgisi köpekle bahçede oynayarak, kediyi kucakta taşıyarak görsel olarak verilirken, besmele çekmek, teşekkür etmek vb. olumlu davranışlar da sözle ifade edilmektedir. Her bölüm bir öncekinin devamı şeklinde gidiyor yani her bir bölüm tek başına müstakil değil, bir öncekinin devamı şeklinde yeni konular ele alınarak işlenmektedir. Çizgi filmde en yoğun verilen değer dini değerdir. Başlangıçta 00.30 saniye ve bitişte de 00.25 saniye jenerik yer almaktadır.

1. Bölüm - Tanışma

Süre: 8.20

Konu: Bu bölüm çizgi film serisinin ilk bölümü olduğu için tanışma ile başlar. Genel olarak sabah uandıktan sonra el yüz yıkama gibi kişisel bakım ve aile üyeleriyle kahvaltı sofrasında nasıl davranılacağı ve okula giderken aile bireyleriyle vedalaşma vb. konular işlenir. Konular işlenirken yoğun bir şekilde değer yüklü mesajlar verilmektedir.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-12'ye bakıldığında bu bölümde nezaket, temizlik, dini değer, saygı, yardımlaşma, kültürel değerler, sorumluluk ve sevgi değerlerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 12. “Tanışma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Nezaket	4	26,70
Temizlik	3	20,00
Dini değer	3	20,00
Saygı	1	6,66
Yardımlaşma	1	6,66
Kültürel değerler	1	6,66
Sorumluluk	1	6,66
Sevgi	1	6,66
Toplam	15	100,00

Aşağıda Tablo 12’de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.20- Bir kuş cama vurarak Yusuf’u uyandırıyor ve “Bu gün büyük bir gün, unuttun mu. Haydi yüzünü yıka” diyor. (Temizlik)

1.45-Yusuf seyirciyle tanışıyor bu bölümde. Seyircinin karşısına pijamayla çıktığı için seyircilerden özür diliyor. (Nezaket)

2.13-Yusuf elini-yüzünü yıkıyor ve dişlerini fırçalıyor. (Temizlik)

2.46-Yusuf kardeşine hayırlı sabahlar demek yok mu diyerek uyarıyor ve kardeşi de abisine hayırlı sabahlar diyor. (Nezaket)

3.50-Dışarıdan korna çalarak bir kamyon geçer, ve Yusuf bunun yanlış bir davranış olduğunu ifade eder. (Saygı, Çevre duyarlılığı,)

4.26- Yusuf: “ Bu gün benim sınavım var. Çok iyi hazırlandım. İnşallah iyi geçer” (Dini Değer)

4.43- Yusuf hayırlı sabahlar diyerek kahvaltı masasına oturur. Dedesi ve sofradakiler de hayırlı sabahlar diye karşılık verir. (Nezaket, dini değer)

5.45- Annesi ekmekler kızarmıştır diye mutfığa yönelirken Yusuf’un babası “sen zahmet etme ben getiririm” diyerek ekmekleri almaya gider. (Yardımlaşma, nezaket)

6.21-Kahvaltı yapmanın önemli olduğunu annesinin söylediğini ifade eder. (Sağlıklı yaşam, düzen)

6.50-Dışarı çıkıp köpekleri Karabaşı sevdikten sonra annesi Yusuf’u yemeğini bitirmesi için sofraya çağırdığında Yusuf “Ellerimi yıkayıp hemen geliyorum” der. (Temizlik)

7.07-Hızlı yemek yiyen Yusuf'u babası "Yavaş ye oğlum tıkanacaksın" diye uyarır. (Kültürel değerler, Görgü kuralları,)

7.18-Yusuf kardeşlerini servisin gelmek üzere olduğu konusunda uyarır ve kornaya basmadan dışarı çıkalmı der. (Sorumluluk)

7.20-Dedesı ve anne-babası güle güle, Allah'a emanet olun, Allah zihin açıklığı versin diyerek onları sofradan uyurlar. Yusuf da "Allahısmarladık, bu gün çok güzel bir gün olsun inşallah diye karşılık verir" (Nezaket, dini değer)

7.30-Anneleri tüm çocukları teker teker öperek evden uğurlar (Sevgi)

2. Bölüm-Yardımlaşma

Süre: 9.16

Konu: Bu bölümde yardımlaşma teması işlenmektedir. Yardımlaşmayı yanlış anlayan Yusuf okulda sınav olduklarında sıra arkadaşı Ahmet'e yardım ediyorum diye aslında kopya vermiştir. Bunu fark eden öğretmen de ikisini cezalandırmıştır. Ayrıca bölüm boyunca aile içi iletişim, aile bireylerinin birbirleriyle ve evin evcil hayvanları ile olan iletişimleri değer yüklü mesajlarla ele alınmaktadır.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-13'e bakıldığında bu bölümde yardımlaşma, nezaket, sevgi, özgüven ve saygı değerlerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 13. "Yardımlaşma" Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Yardımlaşma	2	28,58
Nezaket	2	28,58
Sevgi	1	14,28
Özgüven	1	14,28
Özsaygı	1	14,28
Toplam	7	100,00

Aşağıda Tablo 13'de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.00-Yusuf'un sıra arkadaşı sınava çalışmadığını söyler ve Yusuf'a "bana yardım eder misin?" der. Yusuf da "Tabii ki" cevabını verir (Yardımlaşma).

2.30-Yusuf'un erkek kardeşi Osman okul dönüşü eve girerken Karabaş'ı sever ve "Merhaba" der. Kız kardeşi Elif de kedileri "Minyon"u sever. (Sevgi)

2.54-Anneleri hoş geldiniz çocuklar diyerek onları karşılar. Onlar da “hoş bulduk Anne” diye cevap verirler. (Nezaket)

3.10-Elif yaptığı resmin yarışmaya gideceğini söyleyince Annesi de “Aferin benim yetenekli kızıma” diye onu cesaretlendirir. (Özgüven)

4.15-Yusuf’un canı sıkındır. Annesi ne oldu diye yanına gittiğinde Yusuf “Anneciğim hatırlar mısın sen yardımlaşmanın dinimizde çok önemli olduğunu söylemiştin” der. Annesi de “Evet oğlum” der. Yusuf “Ben arkadaşıma yardım ettiğim için hem ceza aldım, hem de sıfır aldım” der. Annesi de “Nasıl yani” deyince Yusuf olayı anlatır, Ahmet’e sınavda yardım etmiştir ve öğretmen bu duruma çok kızıp ikisinin de yazılı kağıdını almıştır.

5.40-Yusuf ve arkadaşı öğretmenden kopya çektikleri için özür diler. (Nezaket). Öğretmen de Yusuf’un bu yaptığının bir yardım olmadığını anlatır.

6.45-Yusuf annesine bir daha asla bu şekilde arkadaşına sınavda yardımcı olmayacağını söyler. Annesi de hatasını anladığı için ona aferin der. (Öz saygı)

7.00-Yusuf annesinden ödevine yardım etme konusunda yardım ister ve bunun kötü bir şey olup olmadığını sorar. Annesi de “Olur mu yavrum biz bilgi ve tecrübelerimizi sizinle paylaşıyoruz” der. (Yardımlaşma)

3. Bölüm-Paylaşma

Süre: 9.13

Konu: Yusuf bir önceki bölümde yardımlaşmanın ne olduğunu tam anlayamamış ve sınavda arkadaşı Ahmet’e kopya vermişti. Öğretmen de ceza olarak yardımlaşmanın ne olduğunu araştırmasıyla ilgili ona bir ödev vermişti. Bu bölümde yardımlaşmanın ne olduğu doğru örneklerle anlatılmaktadır. Ayrıca bu bölümde özür dileme ve özrü kabul etme konusuna da giriş yapılmaktadır. Bu bölüm de pek çok değer ve davranış kalıbının yoğun şekilde verildiği bir bölüm olarak karşımıza çıkmaktadır.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-14’e bakıldığında bu bölümde nezaket, sorumluluk, empati, saygı, dini değer ve yardımlaşma değerlerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 14. “Paylaşma” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Nezaket	3	37,50
Sorumluluk	1	12,50
Empati	1	12,50
Saygı	1	12,50
Dini Değer	1	12,50
Yardımlaşma	1	12,50
Toplam	8	100,00

Aşağıda Tablo 14’de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.00-Yusuf okula girerken güvenlik görevlisine “Günaydın Cemal amca” diye selam verir. Güvenlik görevlisi de “Günaydın Yusuf, iyi dersler” diye karşılık verir. (Nezaket)

1.15-Koridorda cep telefonu getirdiği için öğretmeni tarafından uyarılan bir öğrenciyi gören Yusuf “Yine cep telefonu getirmiş okula. Bu çocuk hiç akıllanmayacak” diye içinden geçirir. (Sorumluluk)

2.20-Yusuf’un küçük kardeşi Osman sınıfın kapısını açıp abisini dışarı çağırır. Yusuf da öğretmeninden dışarı çıkmak için izin ister. (Nezaket)

3.30-Osman arkadaşı Yücel’in yüzünü boyamıştı. Annesi gece Osman’ı yatağına yatırırken arkadaşından özür dilemesi gerektiğini ona hatırlatır. “Yüzünü yıkarken canı yanmıştır belki de” diyerek onu empati yapmaya davet eder. (Empati)

4.00-Osman “Yücel özür dilerim” der. Yücel ise “Bir şartla bana çikolata alacaksın” der. (Nezaket)

5.40-Yusuf kardeşi Osman’la konuştuğundan sonra sınıfa tekrar geri girer. Öğretmeni “Yusuf mesele neymiş” diye sorar. Yusuf da “Önemli bir şey değil öğretmenim. Abi olmak çok sormuş” der. Öğretmen de “Peki ısrar etmeyeceğim” der. (Saygı)

6.00-Yusuf ödevini okumaya başlamadan önce “Bismillahirrahmanirrahim” diyerek besmele çeker. (Dini değer) Ve yardımlaşma ile ilgili yazdığı metni okurken yardımlaşmanın doğru tanımını yapar. “Yardımlaşmak bizde olan bir şeyi bizim belirlediğimiz miktarınca aynı şeye ihtiyacı olan kişilerle paylaşmaktır” der ve yardımlaşma ve paylaşmayla ilgili örnekler verir. “Hasta komşuya götürdüğümüz sıcak bir kase çorba, alışverişten dönen tanıdığım birkaç poşetini taşımanın, sıcak

havalarda sokak hayvanları için bırakılan bir kap su veya yiyecek bırakmak, bir yakınımıza ihtiyacı olduğunda borç vermek, güler yüzlü olmak güzel söz söylemek, annemize masa hazırlarken yardım etmek yardımlaşmaktır der.” Yusuf bunları arka fonda söylerken ekranda her bir örnek olayla ilgili görsel verilmektedir. (Yardımlaşma)

4. Bölüm-Özür Dilerim

Süre: 8.17

Konu: Bu bölüme yine aile içi iletişim, evcil hayvanlara sevgi ve şefkat gösterme ile ilgili çok güzel örnekler sunulmakla birlikte bölümün ana konusunu özür dilemek ve bu özrü kabul etmenin nasıl olacağıyla ilgili bilgiler verilmektedir.

Verilen Değerler: “Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-15’e bakıldığında bu bölümde sevgi, nezaket, dini değer, işbirliği ve yardımlaşma değerlerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 15. “Özür Dilerim” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Sevgi	8	42,10
Nezaket	4	21,05
Dini değer	2	10,52
İşbirliği	2	10,52
Yardımlaşma	1	5,27
Temizlik	1	5,27
Dürüstlük	1	5,27
Toplam	19	100,00

Aşağıda Tablo 15’de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.10-Anneleri çocukları okul dönüşü sevgi ve şefkatle kapıda karşılar (Sevgi). Elif bahçedeki kedilerini kucağına alır (Sevgi). Anneleri “Haydi eve girin. Yemeklerimizi yiyip sonra hep birlikte bahçeye çıkarız” der. (Ortak vakit geçirme, aile birlikteliği). Karabaş Yusuf’un peşinden havlar. Yusuf da geri dönüp onunla ilgilenir (Sevgi).

1.50-Yusuf bahçedeki köpek kulübesinin önündeki yemek kabına Karabaş’ın mamasını bırakır (Sevgi). Karabaş da Yusuf’un üstüne atlayarak onu yalar. Yusuf da “Karabaş’ın teşekkürü bu işte” der. (Nezaket)

2.09-Yusuf bahçeye inen annesine “ellerimi yıkayıp hemen geliyorum anne” der. (Temizlik)

2.20-Yusuf garajdan masayı çıkarıştır. Annesi de ona “Allah razı olun kuzum” der. (Dini değer, sevgi)

2.30-İçeri giren Yusuf annesine “Bir şey lazım mı anne getireyim” der. (Yardımlaşma). “Annesi de “hayır oğlum sağ ol” der. (Nezaket). Bu arada evin kedisi Minyon sürekli Elif’in kucağındadır. (Sevgisi)

2.40-Bahçede masaya oturan Elif’e annesi “günün nasıl geçti güzel kızım” diyerek hal hatır soruyor. (Sevgi)

3.00-Anne kızın sohbet edip güldüğünü gören Osman yanlarına gelir ve “Neye gülüyorsunuz bana da söyleyin” der. Annesi de “Anne kız arasında söyleyemeyiz der” (İş birliği)

3.20—Karabaşa dokunmadan onunla oynayan Yusuf masaya oturunca annesi gile “Bana ellerini yıka demeyin Karabaşa hiç dokunmadım” der. Annesi de “Akıllı oğlum benim Karabaşa dokununca ellerini yıkaması gerektiğini nasıl da bilir” der. (Temizlik, sevgi)

3.30-Anne bahçede masada otururken teker teker çocuklarına günlerinin nasıl geçtiğini sorar. (Nezaket)

4.25-Yusuf sinirlenen Elif’i sakinleştirerek yerine oturturur. (Sevgi)

5.15-Annesi Osman’ın yapmış olduğu hatalı davranışları örnekler vererek açıklıyor. (Kırmadan uyarma). Osman sınıftan çıkmak için öğretmenine tuvalete gideceğini söylemişti. Annesi bunun doğru olmadığını söyler. (Dürüstlük)

6.00-Annesi tüm sorunlu durumları yemekten sonra bahçede sohbet ederken anlatıyor. (Aile içi iletişim)

6.35-Anneleri “Özür dilemenin anlamı aynı şeyi bir daha yapmayacağına söz vermektir” diyerek özür dilemenin sözel tarifini yapıyor. (Nezaket). “Özrü kabul etmenin şartı da aynı hatayı bir daha yapmamak olmalıdır” (Özür kabul etmek)

6.45- Dedeleri bahçede oturan anne ve çocukların yanına geldiğinde “Selamunaleyküm” der. Anneleri de “Ve aleyküm selam” diye karşılık verir. (Dini değer). Dede “Sohbetinizi bölmedim inşallah” der (Nezaket, dini değer). Anneleri de “Ne demek baba sensiz sohbet olur mu?” der. Dede “Allah razı olsun kızım” der. Anne de “Amin cümlemizden” diye karşılık verir. (Dini değerler)

7.15-Dedesı Osman'ın halınden ızgün olduğun anlar. Ama Osman yaşadıklarını paylaşmak istememektedir. Yusuf da dedesine ‘‘Osman bu gün oyunu çok abartmış ondan yorgun herhalde’’ diyerek Osman'ın sırrını korur. (İş birliği)

5. Bölüm-Beni Bırakma

Süre: 8.08

Konu: Bu bölümde sokakta araba arpan Minyon (kedi) etrafında hayvan sevgisi teması işlenmektedir.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-16'ya bakıldığında bu bölümde dini değer, sevgi, nezaket ve sorumluluk değerlerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 16. ‘‘Beni Bırakma’’ Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Dini değer	5	45,45
Sevgi	3	27,27
Nezaket	2	18,18
Sorumluluk	1	9,09
Toplam	11	100,00

Aşağıda Tablo 16'da belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

2.00-Sokaktaki kediye araba çarpmıştır. Babası ile dedesi veterinerden eve geri döndüklerinde çocuklar hep birlikte onları karşılar. Elif babasına ‘‘ld m baba’’ diye ağlayarak sorar. Babası da ‘‘Hayır yavrum, ölmedi çok şükür der’’, (Dini değer)

2.40-Yusuf bahçede yanına gelen Karabaş'ın başını okşar ve ‘‘bahçeden çıkma tamam mı’’ der. (Sevgi) Karabaş da ‘‘Ben sensiz hiç çıkmadım ki, bence sen de ıkma. Dışarısı tehlikeli’’ diye cevap verir.

3.30-Aile hep bir arada kedi minyonun geirmış olduğu kazadan konuşmaktadır. Baba ‘‘Allah korusun hepimizin başına gelebilir’’ der. (Dini değer)

4.10-Elif babasına ‘‘Baba siz hayvanlara kötü davranmak günah demiştiniz’’ diyor. Babası da ‘‘Evet kızım hayvanlara eziyet etmek, sebepsiz yere öldürmek günah’’ diyor (Dini değer)

4.25-Dede ‘‘ocuklar çok yorgunum biraz dinleneceğim diye ayrılıyor’’ Anne de ‘‘Bir isteğin var mı baba’’ diyor. Dede de ‘‘Sağ ol kızım’’ diye karşılık veriyor. (Nezaket)

4.38-Anne “Haydi yavrum, bahçede oynayın biraz. Karabaşın yemeğini vermeyi unutmayın” (Sorumluluk)

4.46-Çocuklar Karabaş ve Minyon’la bahçede oynuyor (Sevgi)

5.25-Osman abisi Yusuf’un kendisiyle dalga geçtiğini zanneder. Yusuf kardeşini kucaklayarak onunla dalga geçmediğini söylediği şey çok hoşuna gittiği için güldüğünü söyler ve ona sarılır. (Sevgi)

5.50-Yusuf solucanların toprak altında bulduklarıyla beslendiklerini anlattıktan sonra “Allah onları böyle yaratmış” der kardeşlerine (Dini değer).

6.40-Dede yaralı kedinin başını okşar “Korkma iyileşeceksin Allah’ın izniyle” der. (Dini değer)

7.00-Yusuf’un babası eve gelecek misafir çocuklar için hediye almak için dışarı çıkmayı teklif eder. (Nezaket)

6. Bölüm-Kuzenler Geldi

Süre: 9.36

Konu: Yusuf’un teyzesinin kızıyla oğlu Almanya’dan ilk kez onları ziyarete gelmiştir. Akrabalıkla ilgili kavramlar, yeme-içme gibi Türk kültürü ile ilgili kavramlar ve abdest, namaz gibi dini kavram ve davranışlar bu bölümde konu edilmektedir. Yoğun bir şekilde dini ve kültürel değerler ele alınmaktadır.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-17’de bakıldığında bu bölümde dini değer, kültürel değer, nezaket, sevgi, sanatsal değer ve yardımlaşma değerlerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 17. “Kuzenler Geldi” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Dini değer	7	33,33
Nezaket	5	23,80
Kültürel değer	3	14,29
Sevgi	3	14,29
Estetik değer	2	9,52
Yardımlaşma	1	4,78
Toplam	21	100,00

Aşağıda Tablo 17’de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

1.10-Yusuf'un yurtdışından teyzesinin oğluyla kızı gelmiştir misafir olarak. Yusuf'un kız kuzeni teyzesine yenge diye hitap etmiştir. Yusuf da yengen değil teyzen diye düzeltti. (Kültürel değer)

1.16-Misafir kız Türk yemeklerini öğrenmek istediğini söyler. (Kültürel değerler)

1.30-Osman çorbayı çok yemek ister. Dedesi "Osman'ım bütün yemeklerden yersen sağlıklı büyüsün"

1.55-Dede "Bismillahirrahmanirrahim" diyerek yemeğe başlar ve afiyet olsun der. (Dini değer, nezaket)

2.25-Yusuf dedesinin neyzen olduğunu ve akşamları uyumadan önce dedesinden ney dinlediklerini söyler. (Estetik değer)

3.01-Yusuf dedesini odasında Kur'an-ı Kerim okurken görür. Dedesi Kur'an-ı Kerimi okuduktan sonra öpüp anlına dokundurarak saygıyla yerine koyar. (Dini değer)

3.38-Yusuf Dedesi'nin elindeki ney'i göstererek bu ney diye sorar. Dedesi de ona açıklamada bulunur ve ney üfler. Sonra Yusuf da ney üflemek isteyince dedesi ona da üfletir. (Sanatsal değer)

5.00-Yusuf ney çalmanın zor olacağını düşünen kuzenine "benim gibi flüt çal, daha kolay" diye espri yapar ve yemek masasındaki herkes bu espriye güler.

5.17-Sofradan kalkmadan önce herkes Yusuf'un annesine "Ellerine sağlık" diye teşekkür eder. Annesi de afiyet olsun diye karşılık verir. (Nezaket)

5.27-Çocuklar masayı toplamak için yardım etmeye başlarlar (Yardımlaşma)

5.30-Yusuf'un babası "Biz toplarız siz dinlenin yorgunsunuz" der. (Sevgi)

5.33-Yusuf "Dede dua etmedik diye dedesini uyarır. Dedesi de yemek duası yapar. (Dini değer)

5.54-Çocuklar odalarına çıkarken büyüklere iyi geceler der. (Nezaket). Dedeleri ve anne babaları da "Allah rahatlık versin" diye karşılık verir. (Nezaket ve dini değer)

6.03-Dede de "Ben de namazımı kılayım" diye sofradan kalkar (Dini değer)

6.15-Yusuf'un kuzeni Mehmet "Ben sizi çok sevdim" diye Yusuf'a sevgisini ifade eder. (Sevgi)

6.30-Yusuf Kuzeni Mehmet'e "Allah rahatlık versin" der uyumadan önce. (Nezaket, Dini değer)

7.10-Çocuklar bahçede geleneksel top oyunu olan “İs top” oynar. (Kültürel değer). Ayrıca köpekleriyle de oynarlar. (Sevgi)

7.25-Yusuf’un kuzeni Mehmet Yusuf’un annesini camdan namaz kılarken görür. Yusuf’a sen de namaz kılmayı biliyor musun diye sorar. Yusuf da bizde herkes namaz kılmayı bilir der. Mehmet bilmemektedir ve o da “Bana da öğretir misiniz” diye ricada bulunur. Yusuf da tabii ki öğretirim “Her müslümanın kılması gerekir, Müslüman bir insanın günde 5 vakit namaz kılması lazım” der. Sonra da abdest ve namaz hakkında ilmiyal bilgileri verir. Daha sonra da abdest almayı uygulamalı olarak gösterir. (Dini değer, Nezaket)

7. Bölüm-Abdest

Süre: 8.09

Konu: Bu bölümde detaylı bir şekilde Abdest alma öğretilmektedir.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-18’e bakıldığında bu bölümde yoğun bir şekilde dini değer ve kültürel değere yer verildiği görülmektedir.

Tablo 18. “Abdest” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Dini değer	4	80,00
Kültürel değer	1	20,00
Toplam	5	100,00

Aşağıda Tablo 18’de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

0.30- Çizgi film jenerikten sonra sabah ezanı sesiyle başlar. Ekranda cami vardır.

1.16-Yusuf ve kuzeni Mehmet ezan sesiyle uyanırlar. (Dini değer)

2.00-Yusuf yatakta oturur. Mehmet de rüya gördüğü için oturduğunu düşünür. Çünkü kendisi rüya gördüğü zaman yatakta oturmuş. Bunun üzerine Yusuf rüya gördüğü için değil ezan okuduğu için oturduğunu söyler. Ezan okunurken radyo ve televizyon açıksa kapatılması gerektiğini söyler. (Dini değer)

2.30-Mehmet Almanya’da ezanı böyle yakından dinleyemediklerini söyler. Yusuf da dedesinin “Ülkemizin kıymetini bilmemiz lazım” sözünü hatırlatır. (Kültürel değer)

2.38-Mehmet Yusuf'a hadi kalk abdest alalım der ve birlikte abdest almaya banyoya girerler. Yusuf besmele çekerek abdestin nasıl alınacağına uygulamalı olarak Mehmet'e gösterir. (Dini değer)

6.50-Abdest alma işi bitince Mehmet Yusuf'a "Allah kabul etsin" der. (Dini değer)

8. Bölüm-Namazla Tanışma

Süre: 7.03

Konu: Bu bölümde kible kavramı ile birlikte detaylı bir şekilde namazın nasıl kılınacağı sabah namazı örneğinde anlatılmaktadır.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-19'a bakıldığında bu bölümde dini değer, mutluluk ve sevgi değerlerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 19. "Namazla Tanışma" Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Dini değer	6	66,66
Sevgi	2	22,22
Mutluluk	1	11,11
Toplam	9	100,00

Aşağıda Tablo 19'da belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

0.35-Yusuf'la Mehmet'in gürültüsüne uyanan Merve ve Elif de abdest alıp namaz kılmaya karar verir. (Dini değer)

2.28-Yusuf'un babası Mehmet ile Yusuf'u namaz kılacakları için "aferin" diye tebrik eder ve kucaklayıp öper ve Annesiyle birlikte "Allah kabul etsin" diye odadan ayrılırlar. (Mutluluk, dini değer)

3.30-Yusuf Mehmet'e sabah namazının nasıl kılınacağını anlatır (Dini değer)

4.04-Elif namaz kılması için Merve'ye kıyafetlerini verir ve onları ona hediye eder. Annesi de onlara seccade hediye eder. Sonra da "Allah namazınızı kabul etsin" diye yanlarından ayrılır. (Dini değer)

4.30-Merve Elif'e seccadeyi cama doğru sermesini söyler. Elif de seccade cama göre değil kibleye göre serilir der. Sonra seccade de Merve'ye "Sen ne diyorsun Merve ben sabırsızlıkla bu yöne serilmek için vaktimi bekliyorum" der (Dini değer)

4.50-Minyon seccadeye dokunur. Seccade de “Ne yapıyorsun minyon, canımı acıtıyorsun, sen bunu sürekli yapıyorsun” der. Minyon da “Özür dilerim ben canının acıttığımı bilmiyordum, sana dokunmak istiyordum” der. Seccade de “Tamam o zaman sen bana hep sarıl der” (Dini değer)

5.00-Efil Minyonun başını severek bu gün namazda misafirimiz var der. (Sevgisi)

5.40-Merve namaz kılmak için baş örtüsünü bağlar. Başörtülerini bağladıktan sonra birbirlerine sarılıp kucaklaşırlar. (Dini değer, sevgi)

9. Bölüm-Su Damlası

Süre: 9.49

Konu: Bu bölümde başta namaz olmak üzere, vedalaşma, su içme, yemeğe başlama gibi konulardaki dini değerler yoğun bir şekilde ele alınmaktadır.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-20’ye bakıldığında bu bölümde dini değer, nezaket, sevgi, hoşgörü ve sorumluluk değerlerine yer verildiği görülmektedir.

Tablo 20. “Su Damlası” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Dini değer	5	35,72
Nezaket	4	28,58
Sevgi	3	21,42
Hoşgörü	1	7,14
Sorumluluk	1	7,14
Toplam	14	100,00

Aşağıda Tablo 20’de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

0.36-Yusuf’un kardeşi Osman uyandığında dedesi namaz kılıyordu “Dede ya neden beni kaldırmadın ki, ben de seninle namaz kılacaktım der”. Sonra kalkıp besmele çekerek abdest almaya başlar. Sonra abisinin odasına yönelir. Abisi ve kuzeni Mehmet’i de namaz kılariken görür, Ordan ablası Elif’in odasına gider ama Elif ve kuzeni Merve de namaz kılıyordu. Ordan anne babasının odasına gider ve girmeden önce kapıya vurur. Babası gel oğlum deyince içeri girer. (Nezaket). Babası kucaklayarak “Dur bi soluk al, ne bu telaş der” (Sevgi)

2.35- Kardeşleri dedesi, abisi ve kız kardeşi namaza kaldırmadı diye üzülür ve “kimse beni umursamıyor” der. Babası da “Deden mutlaka kaldırmıştır ama belki sen uyanamamışsındır der” (Hoşgörü).

3.31. Babası seccadeleri sererken “Sana şükürler olsun Allah’ım” diye dua eder. (Dini değer)

3.40-Yusuf’un babası dedesinin odasına girer ve “Hayırlı sabahlar Baba” der. Babası da o esnada Kur’an-ı Kerim okuyordur. (Nezaket, Dini değer)

4.20-Yusuf’un babası evden ayrılırken dedesi “Hayırlı işler oğlum, Allah işini rast getirsin” diye dua eder. (Dini değer)

5.10-Yusuf’un annesi Mehmet’in başını okşayarak haydi oğlum uyan diye onu uyandırır. (Sevgi)

5.50-Yusuf da annesi ve Mehmet’e “Hayırlı sabahlar” der. Sonra annesine sarılır. Annesi de “kuzum benim” diye onu sever. (Nezaket, sevgi)

6.33-Mehmet Yusuf’a ilaç içmesi için biran önce aşağı inmesi gerektiğini söyler. Yusuf da o zaman kahvaltıdan sonra gelip yataklarımızı düzeltiriz der. (Sorumluluk)

7.00-Yusuf yemeğini yiyen Mehmet’e besmele çekmesini hatırlatır. İlaç içerken suç içen Mehmet’e ayrıca ayakta su içmemesi konusunda uyarır. (Dini değer) Dana sonra ayakta su içmenin zararıyla ilgili olarak su damlasının mide içinde yaptığı serüven gösterilir. Su damlası Hz. Peygamberin su içmeyle ilgili hadisini hatırlatır ve yine suyun oturarak ve yavaş yavaş içilmesiyle ilgili bilimsel bilgi vermeye devam eder. (Dini değer)

9.16-Odalarına koşarak çıkan Yusuf ve Mehmet’i anneleri “Yavaş olun oğlum herkes uyuyor” diye hatırlatır. (Nezaket)

10. Bölüm-Çocuklar Ağlamasın

Süre: 12.00

Konu: Bu bölümde sevgi ve saygı konusu ele alınır. Ayrıca köpeklerin evde bakılmamasıyla ilgili dini yasak evin kedisi Minyon’un dilinden aktarılır. Ayrıca savaş konusu ele alınarak milli değerlere vurgu yapılır. Yoğun bir şekilde dini ve milli değerlerin işlendiği bir bölümdür.

Verilen Değerler: Bu bölümde içerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen değerlere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir. Tablo-21’e bakıldığında bu

bölümde sevgi, nezaket, dini değer, sorumluluk, yardımlaşma ve milli değerlere yer verildiği görülmektedir.

Tablo 21. “Çocuklar Ağlamasın” Adlı Bölümde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Sevgi	7	41,18
Nezaket	4	23,53
Dini değer	3	17,65
Sorumluluk	1	5,88
Yardımlaşma	1	5,88
Kültürel değer	1	5,88
Toplam	17	100,00

Aşağıda Tablo 21’de belirtilen değerlerin bölüm içerisinde geçtiği dakika başlangıcı ve ifadeleri yer almaktadır.

0.51-Yusuf dedesinin odasına girerek “Hayırlı sabahlar dede, Osman nerede diye sorar”. Dedesi de “Hayırlı sabahlar” der. Dedesi “Osman annenlerin odasında uyuyor” deyince “Sağ ol dedeciğim” der ve odadan çıkar. (Nezaket, dini değer, sevgi)

1.10-Yusuf kendisini odada bekleyen Mehmet’e odanın kapısından “İşim biraz uzadı Mehmet, hemen geleceğim” diye haber verir. (Nezaket)

1.21-Yusuf annesinin odasında uyan kardeşi Osman’a sarılarak “Ben seni çok seviyorum, biliyor musun?” diye sarılarak uyandırır. (Sevgi) Osman da abisine sarılarak “Ben de seni çok seviyorum” der (Sevgi).

2.20-Yusuf kardeşi Osman’ın elinden tutarak odadan çıkar. (sevgi)

2.40-Mine Elif’i uyandırır. Elif uyanınca Mine’ye “Hayırlı sabahlar Elif” der. Elif de “Hayırlı sabahlar” diye karşılık verir. (Nezaket)

3.03-Mine yatağını düzeltir ve Elif’e “Ben elimi yüzümü yıkayıp aşağı iniyorum” der. (Sorumluluk,)

3.20-Mine “Bana ihtiyacın var mı anneciğim” diye annesine sorar. (Yardımlaşma, nezaket)

3.40-Çocuklar dedelerinin yanında dedeleriyle sohbet eder. (Sevgi)

4.24-Yusuf ve Mine, Mehmet ve Merve’ye hediye paketi getirir (Sevgi, Hediyeleşme)

5.10-Mehmet ve Merve hediye için “Teşekkür ederim, Allah razı olsun sizden” der. (Teşekkür, dini değer)

5.30-Osman dedesine şeker verir. Dedesi de “Şeker gibi torunumdan şeker yenmez mi?” diye karşılık verir. (Sevgi)

7.20-Kedi Minyonla Köpek sohbet eder. Minyon “Seni ne kadar sevdiklerini biliyorsun. Evde yaşamın günah olmasa seni de eve alırlar” diyor (Dini değer)

10.00-Savaş çıkacak diye korkan Yusuf’u babası milli hasletlerimizi anlatarak ve ülkemizin güçlü olduğunu anlatarak teselli ediyor (Milli değer)

10.30-Savaşların bitmesi için Yusuf’a babası dua etmesini tavsiye eder ve verdiği nasihatlerden dolayı Yusuf babasına “Babacığım Allah razı olsun der” (Dini değer).

Yusuf’un Dünyası isimli çizgi filmin ilk on bölümünde işlenen değerler Tablo-22’de görülmektedir. Bu değerler; Dini değer, nezaket, sevgi, yardımlaşma, kültürel değerler, sorumluluk, temizlik, saygı, işbirliği, estetik değer, özgüven, özsaygı, empati, dürüstlük, mutluluk ve hoşgörüdür. Bu bulgu “Yusuf’un dünyası isimli çizgi filmde çocuklara iletilen değerler hangileridir?” şeklindeki üçüncü alt problemimiz için elde ettiğimiz sonucu oluşturmaktadır. Bu çizgi filmin değerler yanında doğru davranış kalıpları da sunduğu görülmektedir. Bir bütün olarak ele alındığında Yusuf’un Dünyası isimli çizgi filmin gerçek anlamda bir yandan eğlendirirken öte yandan da çocuklar için son derece eğitici bir çizgi film olduğu görülmektedir. Ayrıca Şeker Hoca isimli çizgi filmle karşılaştırıldığında daha fazla değer yüklü bir yapımla olduğu görülmektedir.

Çalışmamızın dördüncü alt problemi “Yusuf’un Dünyası isimli çizgi filmde iletilen değerler çocukların gelişim dönemlerine uygun mudur?” şeklindedir. İzlemiş olduğumuz bölümlerde verilen değerlerin çocukların gelişim dönemlerine uygun bir biçimde ele alındığı sabır, hoşgörü, dürüstlük gibi soyut değerlerin somut örneklerle sunulduğu görülmüştür. Bu da işlem öncesi dönemin ortalarından yaklaşık olarak 4-5 yaş ile somut işlem döneminin sonuna kadar olan dönemdeki çocukların anlayabileceği şekilde değerlerin izleyiciye sunulduğunu göstermektedir.

Tablo 22. Yusuf'un Dünyası İsimli Çizgi Filmdeki Değerlerin Genel Dağılımı

Değerler	f	%
Dini değer	36	28,57
Nezaket	28	22,22
Sevgi	28	22,22
Yardımlaşma	7	5,55
Kültürel değerler	6	4,76
Sorumluluk	5	3,96
Temizlik	4	3,17
Saygı	2	1,58
İşbirliği	2	1,58
Estetik değer	2	1,58
Özgüven	1	0,79
Özsaygı	1	0,79
Empati	1	0,79
Dürüstlük	1	0,79
Mutluluk	1	0,79
Hoşgörü	1	0,79
Toplam	126	100,00

SONUÇ

Diyanet TV kanalında yayınlanan Şeker Hoca ve Yusuf'un Dünyası isimli çizgi filmlerin içerik analizini yaptığımız bu çalışmada araştırmamızın alt problemleri şu şekildedir;

1.Şeker Hoca isimli çizgi filmde çocuklara iletilen değerler hangileridir?

2.Şeker Hoca isimli çizgi filmde iletilen değerler çocukların gelişim dönemlerine uygun mudur?

3.Yusuf'un Dünyası isimli çizgi filmde çocuklara iletilen değerler hangileridir?

4.Yusuf'un Dünyası isimli çizgi filmde iletilen değerler çocukların gelişim dönemlerine uygun mudur?

Bu alt problemlerle ilgili olarak ise şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmamızın birinci alt problemi “Şeker Hoca isimli çizgi filmde çocuklara iletilen değerler hangileridir?” şeklindedir. Yapmış olduğumuz içerik analizlerinde Şeker Hoca isimli çizgi filmde bir takım değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Bu değerler; Nezaket, dini değer, sorumluluk, hoşgörü, adalet, sabır, paylaşma ve cömertlik, empati, yardımlaşma, sevgi, bilimsel değer, dürüstlük, doğruluk, çalışma, iş birliğidir. Bu çizgi filmin değerler yanında doğru davranış kalıpları da sunduğu görülmektedir. Bir bütün olarak ele alındığında Şeker Hoca isimli çizgi filmin gerçek anlamda bir yandan eğlendirirken öte yandan da çocuklar için son derece eğitici bir çizgi film olduğu görülmektedir.

Çalışmamızın ikinci alt problemi “Şeker Hoca isimli çizgi filmde iletilen değerler çocukların gelişim dönemlerine uygun mudur?” şeklindedir. İzlemiş olduğumuz bölümlerde verilen değerlerin çocukların gelişim dönemlerine uygun bir biçimde ele alındığı sabır, hoşgörü, dürüstlük gibi soyut değerlerin somut örneklerle sunulduğu görülmüştür. Bu da işlem öncesi dönemin ortalarından yaklaşık olarak 4-5 yaş ile somut işlem döneminin sonuna kadar olan dönemdeki çocukların anlayabileceği şekilde değerlerin izleyiciye sunulduğunu göstermektedir.

Araştırmamızın üçüncü alt problemi “Yusuf'un dünyası isimli çizgi filmde çocuklara iletilen değerler hangileridir?” şeklindedir. Yapmış olduğumuz içerik analizlerinde Yusuf'un Dünyası isimli çizgi filmde yoğun bir şekilde değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Bu değerler; Dini değer, nezaket, sevgi, yardımlaşma, kültürel

değerler, sorumluluk, temizlik, saygı, işbirliği, estetik değer, özgüven, özsaygı, empati, dürüstlük, mutluluk ve hoşgörüdür. Bu çizgi filmin değerler yanında doğru davranış kalıpları da sunduğu görülmektedir. Bir bütün olarak ele alındığında Yusuf'un Dünyası isimli çizgi filmin gerçek anlamda bir yandan eğlendirirken öte yandan da çocuklar için son derece eğitici bir çizgi film olduğu görülmektedir. Ayrıca Şeker Hoca isimli çizgi filmle karşılaştırıldığında daha fazla değer yüklü bir yapım olduğu görülmektedir.

Çalışmamızın dördüncü alt problemi “Yusuf'un Dünyası isimli çizgi filmde iletilen değerler çocukların gelişim dönemlerine uygun mudur?” şeklindedir. İzlemiş olduğumuz bölümlerde verilen değerlerin çocukların gelişim dönemlerine uygun bir biçimde ele alındığı sabır, hoşgörü, dürüstlük gibi soyut değerlerin somut örneklerle sunulduğu görülmüştür. Bu da işlem öncesi dönemin ortalarından yaklaşık olarak 4-5 yaş ile somut işlem döneminin sonuna kadar olan dönemdeki çocukların anlayabileceği şekilde değerlerin izleyiciye sunulduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Adak, Atiye Özdemir. Oya Ramazan, “Çizgi filmlerin çocukların davranışları üzerindeki etkisinin anne görüşlerine göre incelenmesi”, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 35, (2012): 157-173.
- Akbaba Altun, Sadegül. “Eğitim Yönetimi ve Değerler”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1, sy. 1, (Ocak 2003).
- Akbaş, Oktay. “Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6, sy. 16, (Aralık 2008).
- Atay, Salim. “Türk Yönetici Adaylarının, Siyasal ve Dinî Tercihleri ile Yaşam Değerleri Arasındaki İlişki”, *DED*, 1, sy. 3, (Temmuz 2003): 87-88.
- Aydın, Ali Rıza., “Çocuğun Dini Kişiliğinin Gelişiminde Aile Faktörü”, *EKEV Akademi Dergisi*, 7, sy. 15, (Bahar 2003).
- _____. “Çocuğun Dinî Şahsiyet Kazanmasında Ailenin Önemi”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 8, (1996).
- _____. “Kur’an’da Suçluların Davranış Özellikleri –Ahlâk Psikolojisi Açısından Bir Yaklaşım-“, *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, 15, sy. 3, (2002).
- _____. “Çağdaş Araştırmalar Işığında Din Psikolojisine Bir Bakış”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 4, sy. 3, (Temmuz/Ağustos/Eylül 2004).
- _____. “İslâm Dünyasında Yaşanan Son Olayların Işığında “İslâmiyet ve Milletlerarası Adalet”, *Doğu’da ve Batı’da İnsan Hakları Sempozyumu*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996.
- Aydın, Mehmet Zeki, Güler, Şebnem. *Okullarda Değerler Eğitimi*, Ankara: Nobel yayıncılık, 2012.
- Aziz, Aysel. *Televizyon ve Radyo Yayıncılığı*, (İstanbul: Hiperlink Yayınları), 2013.
- Baltacı, Ali. “Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme” *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7, sy 1, (Haziran 2018): 231-274.
- Baltaş, Zuhâl. *Sağlık Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2007.
- Bilgin, Nuri. *Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar*, İstanbul: Sistem Yayıncılık, 1995.
- Bolay, Süleyman Hayri “Aşgın Değerler 2013.Burhanı”, *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*, İstanbul: Dem Yayınları.
- Bozkurt, Veysel. *Değişen Dünyada Sosyoloji: Temeller, Kavramlar, Kurumlar*, Bursa: Ekin Yayınevi, 4.Baskı, 2008.
- Büyükbaykal, Güven. “Televizyonun çocuklar üzerinde etkileri”, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (2007): 31-44.
- Can Şahin, “Animasyonun Kültür Aktarımındaki Yeri” (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi,) 1995.
- Cereci, Sedat. *Büyülü Kutu Büyülenmiş Toplum*, (İstanbul: Şule Yayınları,) 1992.
- Certel, Hüseyin. “İslâmî İbadetlerin Psiko-Sosyal İşlevleri”, *EKEV Akademi Dergisi*, 1, sy. 3, (Kasım 1998).
- _____. “Türk Atasözlerinde İhtiyaç ve Güdüler” *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 4, (1997).
- _____. “Dinî İletişim ve Liderlik Açısından Hz. Peygamber’in Sıfatları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi Anabilim Dalı VII. Kutlu Doğum Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Isparta: Tuğra Matbaacılık, 2006.

- Çağlayan, Ahmet. *Ahlâk Pusulası Ahlâk ve Değerler Eğitimi*, İstanbul: Dem Yayınları, 2013.
- Çamlıbel İrkin, Ayça. “Çocukların Gelişim Süreci ve Televizyonun Etkileri”, (Uzmanlık Tezi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 2012).
- Çelenk, Erkan. “Televizyonda Gösterilen Çizgi Filmlerin İlkokul Çağı Çocukları Üzerine Etkileri”, (Yüksek Lisan Tezi, Ege Üniversitesi, 1995).
- Demir, Özcan. “Türk Televizyonlarında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Toplumsallaşma Sürecinde Etkilerinin Değerlendirilmesi”, (Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 2013).
- Doğan, D. Mehmet. *İletişim veya Dehşet Çağı*, İstanbul: Timaş Yayınları, 1993.
- Doğanay, A. “Değerler Eğitimi” C. Öztürk içinde, *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Pegema Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Ekşi, Halil, Katılmış, Ahmet, *Karakter Eğitimi*, Ankara: Nobel Yayınları, 2011.
- Feather, Norman T. *Values in Education and Society*, New York: The Free Press, 1975.
- Fichter, Joseph. *Sosyoloji Nedir?*, (Çev. Nilgün Çelebi), Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 1999.
- Demir, Ömer. Mustafa Acar, *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, İstanbul: Ağaç Yayınları, 1992.
- Erden, Münire. Yasemin Akman, *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Arkadaş Yayınları, 4. Basım, 1997.
- Gökçe, Orhan. “Türk Gençliğinin Sosyal ve Ahlâki Değerleri”, *Ata Dergisi*, 6, (1994).
- Güler, A. D. (2013, Kasım). Soyutun somutlaştırılması: Çizgi filmlerin kültürel işlevleri. 1.Türkiye Çocuk ve Medya Kongresinde sunulmuş bildiri, İstanbul.
- Güngör, Erol. *Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1998.
- Hökelekli, Hayati. Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi.
- Hünerli, Selçuk. *Canlandırma Sinema Üzerine*, İstanbul: Es Yayınları, 2005.
- <https://www.cnnturk.com/yasam/ben-pokemonum-deyip-camdan-atlamisti-iste-son-hali>
“Onların Pokemon Kırıkları Var”. Habertürk, Erişim Tarihi: 10. 07.2019.
- Ilgaz, Sevil. *Çizgi Film Temel İlkeleri Yapım Tekniği*, (İstanbul: Leyla Yayınları, 1998).
- İnanç, Demet Değer. “Türkiye’de Canlandırma Sineması”, *Sanat Olayı*, 4, (1981).
- Kaba, Fethi. “Türkiye’de Çizgi Film: Gelişimi ve Eğitimi”, *Anadolu Sanat*, sy. 13, (2002), ss. 135-140.
- Karacoşkun, Mustafa Doğan. “Dini İnanç-Dinî Davranış İlişisine Sosyo-Psikolojik Yaklaşımlar”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 4, sy. 2, (2004).
- _____. “Fromm’un Hümanistik Psikoloji Kuramı Bağlamında Eski Ahit’te Geçen Peygamber Kıssaları”, *Milel ve Nihal*, 7, sy. 3, (Eylül-Ankara 2010).
- _____. “İbnü’l-Arabî’de İnsan Psikolojisine Yaklaşımlar ve Kişilik Çözümlemeleri”, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, VII, sy. 2, (2007).
- Karahan Uslu, Zeynep. *Televizyon ve Kadın*, İstanbul: Alfa Basım Yayım, 2000.
- Kuşdil, M. Ersin, Kağıtçıbaşı, Çiğdem “Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri ve Schwartz Değer Kuramı”, *Türk Psikoloji Dergisi*, 15, sy. 45, (2000).
- Mehmedoğlu, Ali Ulvi., “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Değer Yönelimleri ve Dindarlık-Değer İlişkisi (M.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği), *M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 30, sy. 1, (2006).
- Mert, Abdullah. “Türkiye’de Kamusal ve Özel Yayın Yapan Çocuk Televizyonlarının İçerik ve Biçimsel Yönden İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2010).
- Morris, C. *Varieties of Human Values*, Chicago, The University of Chicago Press, 1968.

- Oğuzkan, Ferhan. *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları, 1991.
- Özakçaoğlu, Nilüfer. “Çizgi Filmlerin Eğitilebilir Zihinsel Engelli Öğrencilerin Resimlerine Anlatım, Biçim ve Renk Olarak Yansımaları” (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2009).
- Özkapınar, Yılmaz. “Psikolojinin İnsan Tasarımı”, *Psikolojide Yeni Tartışmalar*, Ed. Sibel A. Arkonaç (İstanbul: Alfa Yayınları, 1999), 85.
- Özbay, Murat, Tayşi Karakuş, Esra. “Dede Korkut Hikâyeleri’nin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından Önemi”, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1, sy. 1, (2011), 21-31.
- Özdoğan, Öznur. “İnsana Manevi-Psikolojik Yaklaşım”, *AÜİFD*, XLIX, sy. II, (2008).
- _____. “Kendini Gerçekleştirme Açısından İnsan-Din İlişkisi”, *AÜİFD*, XXXVI.
- _____. “Gazali ve Benötesi Yaklaşım”, *AÜİFD*, 52, sy. 2.
- _____. “İnsan-Peygamber İlişkisi”, *Dini Araştırmalar*, 7, sy. 19, (2004): 60.
- _____. “Bireyin Değerleri İçselleştirmesine ve Yaşamaya Peygamber Kıssalarının Etkisi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi Anabilim Dalı VIII. Kutlu Doğum Sempozyumu (Tebliğler)*, (Isparta: Tuğra Matbaası, 2005).
- Özguven, İbrahim. *Psikolojik Testler*, Ankara: PDREM Yayınları, 2000.
- Öztürk, Nurullah. “RTÜK Açısından Medya ve Çocuk”, *4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi*, (İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 2007).
- Parlak, Veysel. *Değerler Eğitimi Etkinlikleri 2*, Ankara: Değirmen Yayınları, 2012.
- Piaget, Jean. *Çocukta Zihinsel Gelişim*, çev: H.Portakal, İstanbul: Cem Yayınevi, 1999.
- Rokeach, Milton. *The Nature of Human Values*, New York: Free Press, 1973.
- Sencer, Muzaffer Yakut. *Toplumsal Araştırmalarda Yöntembilim*, Ankara: TODAE Yayınları, 1978.
- Sevim, Zeynep. “Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması”, (Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, 2013).
- Stephenson, Ralph. *The Animated Film*, New York: A.S. Barners, 1973.
- Sezer, Yumni. *Sosyoloji Açısından Din*, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1988.
- Şentürk. Habil. “Kişilik Gelişiminde Eğitim, Din ve Değerlerin Rolü. Eğitime Bakış Eğitim”, *Öğretim ve Araştırma Dergisi*, 6, sy. 18, (2010).
- Şenyapılı, Önder vb. *TV. ’nin Türk Toplumuna Etkisi*, İstanbul: Milliyet Seçmeler Dizisi, 1977.
- Şirin, Mustafa Ruhi. *Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 2011.
- Theodorson, G. A. ve Theodorson, A. G. *A Modern Dictionary of Sociology*, New York: Barners & Noble Books, 1979.
- Türkçe Sözlük, Ankara: TDK, 1994.
- Ulusoy, Kadir. Bülent Dilmaç, *Değerler Eğitimi*, (Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2014).
- Türkkent, Ezgi. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Televizyondan Etkilenmeleri Konusunda Anne ve Öğretmen Görüşleri, (Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 2012).
- Tümkan, F. Televizyondaki Şiddetin Çocuk Üzerindeki Etkisi. <http://talimterbiye.mebnet.net: http://talimterbiye.mebnet.net/Dergi/4.pdf>, Erişim tarihi, 18.06.2019.

- Yağlı, Ali. “Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Caillou ve Pepee Örneği”, *Turkish Studies*, 8, sy.10, (2013): 707-719.
- Yaman, Ertuğrul. *Değerler Eğitimi Eğitimde Yeni Ufuklar*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2012.
- Yapıcı, Asım, Zengin, Zeki Salih. “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Değer Tercih Sıralamaları Üzerine Psikolojik Bir Araştırma: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1, sy. 4, (Ekim 2003)
- _____. “Modernleşme-Sekülerleşme Sürecinde Türk Gençliğinin Anlam Dünyasında Dinin Yeri (Çukurova Üniversitesi Örneği)” *Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9, sy. 2, (Temmuz-Aralık 2009).
- _____. “Modernleşme-Sekülerleşme Sürecinde Türk Gençliğinde Dinî Hayat: Meta-Analitik Bir Değerlendirme”, *Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi Din Psikolojisi Özel Sayısı*, 12, sy. 2, (Temmuz-Aralık 2012).
- _____. “Fiziksel ve Sosyal Hadiselere Sebep Atfetmede Dinin Rolü”, *Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3, sy. 1, (Ocak-Haziran 2003).
- _____. “Allah ve Kutsal Kavramının Çağrıştırdıkları Anlamlara Sosyo-Psikolojik Bir Bakış: Çukurova Üniversitesi Örneği”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2, sy. 7-8, (Temmuz-Ekim 2004).
- Yavuzer, Haluk *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2001.
- _____. *Okul Çağı Çocuğu*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2004.
- Yazıcı, Kubilay, “Değerler Eğitimi’ne Genel Bir Bakış”, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 19, (Bahar 2006).
- Williams, Richard. *Animator Survival Kits*, United Kingdom: Faber&Faber Inc., 2001.

